GEMEENTEBLAD
Officiële uitgave van de gemeente Kapelle

Nr. 484997
15 oktober
2026

Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Kapelle

Burgemeester en wethouders van Gemeente Kapelle maken bekend dat, overeenkomstig het bepaalde in afdeling 3.1 en artikel 16.26 van de Omgevingswet, de ontwerp Omgevingsvisie gemeente Kapelle, met ingang van 19 oktober 2026 gedurende zes weken (tot en met 30 november 2026) ter inzage ligt.

gelezen de tekstinhoud van "Omgevingsvisie gemeente Kapelle".

Artikel I

"Omgevingsvisie gemeente Kapelle" opgenomen in Bijlage A wordt vastgesteld.

Artikel II

Dit ontwerp wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd, vanaf 19 oktober 2026 t/m 30 november 2026.
Aldus besloten door het college van burgemeester en wethouders, 13 oktober 2026.
Aldus bekend gemaakt door Gemeente Kapelle.

Gemeente Kapelle,
Burgemeester en wethouders van Gemeente Kapelle
Namens deze:
de burgemeester, C. Jansen op de Haar, de gemeentesecretaris, F. Leijnse

Dit document is een ontwerpbesluit.

Bijlage A Bijlage bij artikel I

Omgevingsvisie

1 Toelichting op dit document

Voor u ligt de omgevingsvisie Kapelle. De omgevingsvisie vloeit voort uit de Omgevingswet. Deze wet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden, heeft betrekking op de fysieke leefomgeving en introduceert een aantal zogeheten kerninstrumenten, waaronder de omgevingsvisie (zie ook paragraaf 2.1).

De omgevingsvisie is het strategisch plan voor onze fysieke leefomgeving, de (schaarse) ruimte om ons heen. Dit kan over gebouwen, wegen, water en bodem gaan, maar ook over groen en monumenten. Over vergrijzing, bereikbaarheid, winkelaanbod, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid.

In de omgevingsvisie kijken we dus niet alleen naar de echte (fysieke) leefomgeving. We kijken ook naar sociale onderwerpen die in de gemeente spelen. Het wordt gebruikt als afwegingskader bij nieuwe plannen, ontwikkelingen, initiatieven en vraagstukken voor de buitenruimte.

Vanaf mei 2022 is stapsgewijs toegewerkt naar dit document. De fysieke leefomgeving van en in Kapelle is in kaart gebracht. De trends, ontwikkelingen en opgaven zijn benoemd en de koers voor de toekomst van Kapelle is bepaald. Hierbij zijn inwoners, stakeholders, de ambtelijke organisatie en de gemeenteraad op meerdere momenten geconsulteerd.

2 Algemeen

2.1 Aanleiding omgevingsvisie

Gemeenten zijn op grond van de Omgevingswet verplicht om voor hun grondgebied één omgevingsvisie vast te stellen. Een omgevingsvisie is een strategisch document dat de gewenste toekomstige ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op langere termijn omschrijft. De fysieke leefomgeving is alles wat we buiten zien en voelen: bijvoorbeeld hoe onze gemeente eruitziet, wat de kwaliteit is van de lucht en welke bedrijven er zijn. Door de gewenste koers van toekomstige ontwikkelingen vast te leggen geeft de omgevingsvisie richting aan toekomstig beleid en besluitvorming met betrekking tot de fysieke leefomgeving.

De omgevingsvisie bevat een beschrijving van de huidige situatie van onze gemeente, waarbij zowel de kernkwaliteiten van Kapelle als de opgaven waarvoor wij staan naar voren komen. Daarnaast gaat de omgevingsvisie in op de ambities en doelen die wij hebben voor de leefomgeving. Met de visie willen we de kernkwaliteiten van Kapelle beschermen en verbeteren en tegelijkertijd richting geven aan allerlei nieuwe opgaven die in onze gemeente gaan spelen, op het gebied van klimaat, energie, landbouw, vergrijzing, zorg en mobiliteit etc.

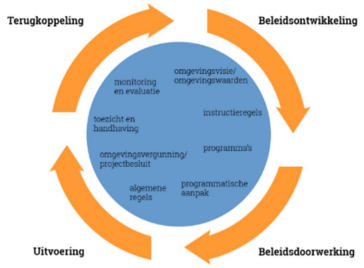
In de omgevingsvisie wordt over de langere termijn vooruitgekeken. Hiervoor wordt richtjaar 2040 aangehouden. De visie geeft geen absolute antwoorden, maar juist richting aan de ontwikkelingen van de komende decennia. Deze omgevingsvisie biedt daarmee een koers op hoofdlijnen, die via onder andere het omgevingsplan en omgevingsprogramma's nader uitgewerkt zal worden.

Het Strategische Kompas uit 2019 is daarbij een belangrijk vertrekpunt. In wezen wordt het Strategisch Kompas vertaald naar de betekenis voor de leefomgeving en doorontwikkeld tot een omgevingsvisie voor Kapelle. Hierbij zijn uiteraard ook recente, door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdocumenten (zoals het duurzaamheidsbeleid) betrokken. Sindsdien zijn er meerdere uitwerkingen van het Strategische Kompas geweest en het Masterplan Wemeldinge.

Beleidscyclus

In de Omgevingswet staat de beleidscyclus centraal (Figuur 2.1). Deze cyclus laat de samenhang tussen de omgevingsvisie en de andere instrumenten van de Omgevingswet zien. Het beschrijft hoe de overheid handelt in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet kent 4 instrumenten waarmee gemeenten kunnen werken:

- Omgevingsvisie: het gemeentelijk beleid;
- Omgevingsprogramma: de uitwerking/ uitvoering van beleid;
- Omgevingsplan: de regels voor de fysieke leefomgeving;
- Omgevingsvergunning: toestemming voor activiteiten (zoals bouwen).

2.1 Beleidscyclus schematisch weergegeven

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn de kaders voor de fysieke leefomgeving geschetst die wij voor onze gemeente belangrijk vinden. De visie vormt daarmee de basis voor de invulling van eerdergenoemde instrumenten die de Omgevingswet gemeenten biedt: programma's, het omgevingsplan en omgevingsvergunningen.

2.2 Proces en participatie

Door het organiseren van verschillende participatie-, consultatie- en afstemmingsprocessen hebben we voldaan aan de eisen die de Omgevingswet stelt ten aanzien van het betrekken van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Daarnaast geldt dat het ontwerp van deze visie ter inzage wordt gelegd, waarbij eenieder in de gelegenheid wordt gesteld om te reageren.

Strategisch Kompas

In 2019 heeft de gemeente Kapelle een strategisch kompas opgesteld met als doel een herkenbare en breed gedragen toekomstvisie neer te zetten. Hierin is ook expliciet de input van de bewoners, ondernemers en organisaties in onze gemeente meegenomen. Tijdens dit proces zijn zo'n 1500 reacties ontvangen. Het Strategisch Kompas en daarmee de gegeven reacties vormen een belangrijk uitgangspunt voor deze omgevingsvisie.

Startnotitie

In november 2022 is een startnotitie opgesteld, waarin de vertrekpunten, kaders en de aanpak voor de omgevingsvisie zijn bepaald. Deze betroffen op hoofdlijnen:

1. Continuïteit bestaand beleid en focus op integraliteit.

2. Gebiedsgerichte aanpak, waarbij de gebieden voor deze omgevingsvisie in de startnotitie zijn benoemd en bepaald.

3. Thematische benadering, waarbij de vijf ambities voor de fysieke leefomgeving uit het Strategisch Kompas als vertrekpunt hebben gediend.

4. "Gemeente Kapelle als partner van de samenleving", waarbij en sturingsfilosofie rol van de gemeente is beschreven.

5. "De omgevingsvisie maken wij samen", waarin de participatieaanpak is toegelicht.

In november 2022 is een startnotitie opgesteld, waarin de vertrekpunten, kaders en de aanpak voor de omgevingsvisie zijn bepaald. Deze betroffen op hoofdlijnen:

Wijkprikker

Van 2 november 2022 tot 13 januari 2023 heeft een wijkprikker voor de omgevingsvisie Kapelle online gestaan. Op https://www.wijkprikker.nl/omgevingsvisiekapelle was het voor iedereen mogelijk om:

- Op de kaart een 'prikker' te zetten met daarbij een opmerking, suggestie of aandachtspunt voor de thema's: Wonen, Gezondheid, veiligheid en welzijn, Milieu, Recreatie en toerisme, Werk voorzieningen en ondernemen, Agrarische sector, Water, Natuur en biodiversiteit, Energie, klimaat en duurzaamheid, Cultuurhistorie en landschap en Bereikbaarheid.

- Antwoord te geven op de vragen:
  - Wat zou volgens jou de leefomgeving in de gemeente Kapelle nog mooier, beter of gezonder maken?
  - Waar ben jij trots op als je denkt aan de gemeente Kapelle?

Er zijn ruim 200 vragen beantwoord en circa 170 prikkers op de kaart gezet. Een beschrijving van de uitkomsten van de wijkprikker zijn gegeven in de bijlage Samenvatting wijkprikker.

Interviews

In het proces van het Strategische Kompas zijn onze inwoners uitgebreid betrokken. Met wijkprikker wordt ingezoomd op specifieke locaties. In aanvulling hierop zijn er tussen september 2022 en februari 2023 interviews gehouden met 23 stakeholders. Deze groep van stakeholders beslaat het gehele maatschappelijke spectrum, variërend van lokale ondernemers tot belangenbehartigingsorganisaties en lokale overheden.

In deze gesprekken zijn allerlei thema's binnen de fysieke leefomgeving ter sprake gebracht. De vragen en onderwerpen waren gericht op:
- De toekomstige (maatschappelijke) opgaven en uitdagingen.
- Beleid en opvattingen van de verschillende stakeholders.
- Raakvlakken, conflicten en koppelkansen die men zag met andere beleidsthema's.
- Rol, samenwerking en bijdrage die men voor zichzelf in de diverse ruimtelijke opgaven voor ogen had.
- Aandachtspunten bij het formuleren van het omgevingsbeleid.

Een uitgebreide beschrijving van de uitkomsten van de interviews zijn gegeven in de bijlage Hoofdlijnen gesprekken stakeholders.

Sessies met raadswerkgroep en gemeenteraad

Gedurende het proces is er een aantal sessies georganiseerd voor en met de raadswerkgroep Omgevingswet en de gemeenteraad om hen te kunnen informeren, consulteren en de gewenste richting op te halen. De sessies met de raadswerkgroep Omgevingswet hadden vooral een informatief karakter. De bijeenkomsten met de gemeenteraad waren tevens consulterend van aard. In juni 2023 is in een beeldvormende raadsvergadering een aantal dillema's voorgelegd en besproken die richting gaven aan de Koers van Kapelle. Deze hadden betrekking op onderwerpen waarover in de op dat moment geldende beleidslijn nog onvoldoende koers was vastgelegd om deze goed te kunnen borgen in de omgevingsvisie van Kapelle.

Besluitvorming en zienswijzen

PM: deze paragraaf wordt na de tervisielegging van de ontwerp omgevingsvisie ingevuld.

2.3 Relatie en samenhang met andere visies en beleid

De omgevingsvisie heeft relaties met allerlei andere visies en beleidsstukken.

De Omgevingswet gaat ervan uit dat de omgevingsvisie hét integrale visiedocument is voor de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie bevat tenminste de inhoud van het milieubeleidsplan, het verkeers- en vervoerplan en de ruimtelijke structuurvisie. In de omgevingsvisie worden de hoofdopgaven beschreven en keuzes gemaakt voor het te voeren integrale beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving.

In dit stadium zijn er nog meerdere beleidsstukken die een relatie hebben met de omgevingsvisie. Bijvoorbeeld plannen voor openbaar groen of afvalwater. Het is denkbaar dat op lokaal niveau deze beleidsstukken worden ondergebracht in omgevingsprogramma's.

De verhouding en samenhang tussen de omgevingsvisie en andere visies en beleidsdocumenten die nu (nog) geldingskracht hebben, zijn opgedeeld in twee categorieën:

1. Gemeentelijk sectoraal beleid: De strategische beleidscomponent van de verschillende beleidsdocumenten is, voor zover mogelijk, opgenomen in deze omgevingsvisie. De sectorale uitvoeringsprogramma's, voor zover nog actueel, worden gaandeweg als (beleidsgerichte) programma's onder deze omgevingsvisie opgenomen.

2. Provinciale, regionale en gemeentelijke integrale visies: De (maatschappelijke) hoofdopgaven van het provinciaal beleid (Zeeuwse omgevingsvisie) zijn in deze omgevingsvisie lokaal vertaald. Dit geldt ook voor de regionale woonvisie de Bevelanden en voor ander regionaal beleid ten aanzien van recreatie en werken. Hierin worden de bovenlokale en gezamenlijke opgaven opgepakt.

Deze omgevingsvisie vervangt de Structuurvisie Kapelle 2012-2030 (vastgesteld 26 maart 2013) en het addendum "toevoeging locaties woningbouw, bedrijventerrein en energielandschap) met bijbehorende voorzieningen". (vastgesteld op 21 september 2021).

2.4 De rol van de gemeente

In het Strategisch Kompas hebben wij als gemeente de ambitie uitgesproken dat de gemeenteraad, het college en de medewerkers van de gemeente Kapelle facilitator en aanjager van samenwerkingen zijn. Vanuit deze rol worden de participatie en betrokkenheid bij initiatieven en ontwikkelingen vormgegeven. Een goed samenspel en rolverdeling tussen raad en college is hierbij voorwaarde, waarbij de raad inzet op haar kaderstellende taak van de gemeenteraad (sturing aan de voorkant) en college haar rol als uitvoerend orgaan. Daarnaast achten wij een goede regionale samenwerking en afstemming van belang om onze ambities te verwezenlijken.

Voorzorgbeginsel

Samen met alle betrokkenen (burgers, bedrijven, belangenorganisaties waaronder onze dorps- en adviesraden, ketenpartners etc.) willen we werken aan een veilige, gezonde en duurzame woon- en leefomgeving voor iedereen.

Hierbij wordt, zoals de Omgevingswet voorschrijft, het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden moeten worden en het beginsel dat de vervuiler betaalt gehanteerd. Het voorzorgsbeginsel vindt ook een basis in Europese milieubeheer. Wij werken hieraan door bij de besluiten die wij als bevoegd gezag nemen, maar ook bij ontwikkelingen waar wij zelf als ontwikkelende partij aan de lat staan, te zorgen dat risico's ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving aanvaardbaar zijn en blijven.

Hier komt het voorzorgsbeginsel naar voren: ontwikkelingen met een onaanvaardbare negatieve impact sluiten we op voorhand uit. Daarnaast verwachten wij van initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen dat zij een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, versterking van het landschap en/of de cultuurhistorische kwaliteiten van de bebouwde en onbebouwde omgeving. Hieruit blijkt het beginsel dat milieuaantastingen bij de bron bestreden moeten worden en dat de vervuiler (degene die een eventuele negatieve impact realiseert) betaalt. Maatregelen aan de bron zijn in de meeste gevallen de krachtigste manier om de negatieve gevolgen te beperken en hebben daarom de voorkeur. De kosten voor het beperken van de negatieve gevolgen of het vergoeden van nadeel zijn in principe voor de vervuiler/verstoorder.

2.5 Van visie naar uitvoering

De Omgevingswet beoogt dat met de omgevingsvisie er één beleidsdocument bestaat waarin het beleid voor de fysieke leefomgeving op hoofdlijnen en in samenhang is opgenomen. In de omgevingsvisie is dit als uitgangspunt genomen.

Tegelijkertijd vragen actuele opgaven telkens om nieuw beleid. Tevens is er sprake van recent vastgesteld (sectoraal) beleid met daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma's, die nog niet in samenhang met andere beleidsvelden zijn opgesteld. Kortom, er is een continue stroom van beleidsontwikkeling op allerlei beleidsvelden. Iets dat met de Omgevingswet ook niet zal veranderen. Vandaar dat het gehele stelsel van de Omgevingswet is gebaseerd op de zogenaamde beleidscyclus. Het bovenstaande vraagt wel om een nieuwe, andere benadering van beleid en uitvoering, om ook in de toekomst de beleidscyclus op een goede wijze te kunnen hanteren.

Van visie naar uitvoering

De beleidscyclus waarop het stelsel van de Omgevingswet is geënt, ziet er onder meer op toe dat de samenhangende benadering wordt geborgd, van beleid tot uitvoering. In deze omgevingsvisie is het gemeentelijke strategisch beleid op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving uiteengezet. De wijze waarop

hier uitvoering aan wordt gegeven (de 'hoe'- vraag) wordt opgenomen in zogeheten omgevingsprogramma's.

In de praktijk is "de winkel tijdens de verbouwing" echter gewoon opengebleven. Dit betekent dat er nieuw (gebiedsgericht) beleid in ontwikkeling is, maar dat er ook al langer bestaand beleid van kracht is. Het bestaande beleid kent vaak een beleids- en uitvoeringscomponent en kan niet altijd 1- op-1 worden opgenomen in de omgevingsvisie. Het simpelweg intrekken van het bestaande beleid dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving zou betekenen dat er allerlei hiaten en leemtes gaan ontstaan. Dat is uiteraard niet wenselijk en dient voorkomen te worden. In de komende jaren wordt bestaand ruimtelijk beleid omgezet naar programma's en ook nieuw ruimtelijk beleid wordt opgenomen als een programma.

Kostenverhaal en financiële bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkelingen

Bij het uitvoeren van projecten van initiatiefnemers maken wij als gemeente kosten voor openbare voorzieningen bij de ontwikkelingen van een gebied. Deze kosten betaalt de initiatiefnemer. Hiervoor worden in principe de afspraken vastgelegd in een (anterieure) overeenkomst met de betreffende initiatiefnemer. Lukt dit niet, dan kunnen kosten alsnog (achteraf) verhaald worden in het omgevingsplan. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de term grondexploitatie en daarmee ook het exploitatieplan komen te vervallen. De Omgevingswet spreekt over 'kostenverhaal'. Dit kostenverhaal vindt zijn basis in het publiekrecht. Het publiekrechtelijke kostenverhaal is geïntegreerd in het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De term grondexploitatiekosten is vervangen door *kosten die gemaakt zijn voor werken, werkzaamheden en maatregelen*.

Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen: wetscontext

Bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen hebben betrekking op maatschappelijk belangrijke functies, zoals natuur, recreatie, landschap, een evenwichtige woningvoorraad en infrastructuur. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden hiervoor de artikelen 13.13 en 13.22 van deze wet. De aangewezen ontwikkelingen waarover een overeenkomst kan worden gesloten staan in artikel 8.20 van het Omgevingsbesluit (Ob).

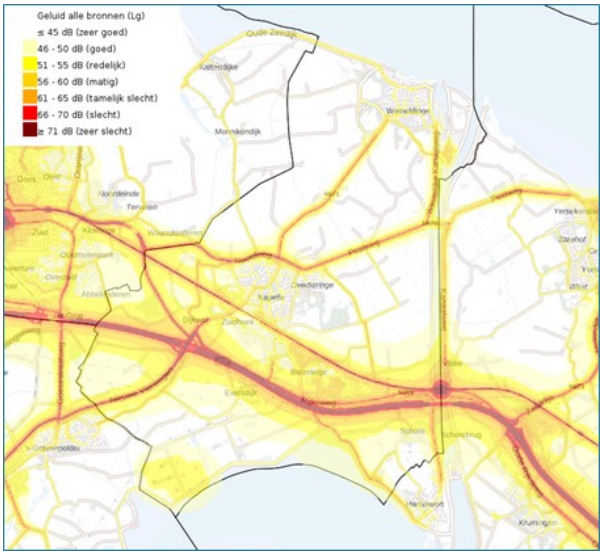
Naast deze minnelijke variant op basis van een overeenkomst (artikel 13.22 Ow) krijgen de financiële bijdragen in de Omgevingswet ook een publiekrechtelijk afdwingbare variant via het omgevingsplan (artikelen 13.23 en 13.24 Ow).

De gevraagde financiële bijdrage kan worden ingezet voor de realisatie van maatschappelijke functies. Wij kunnen dit als gemeente dus opnemen in een overeenkomst met de betreffende initiatiefnemer. Er dient wel sprake te zijn van een ruimtelijke en functionele samenhang tussen de betalende ontwikkeling en de ontvangende ontwikkeling. In de actualisatie van het grondbeleid (programma grondbeleid) wordt dit verder uitgewerkt.

3 De staat van de fysieke leefomgeving

Aspecten als geluid, luchtkwaliteit, water, bodem, ondergrond en (externe) veiligheid vormen essentiële randvoorwaarden voor een veilig en gezond leef – en woonmilieu. Hieronder is voor een aantal belangrijke aspecten de staat van de leefomgeving in Kapelle beschreven.

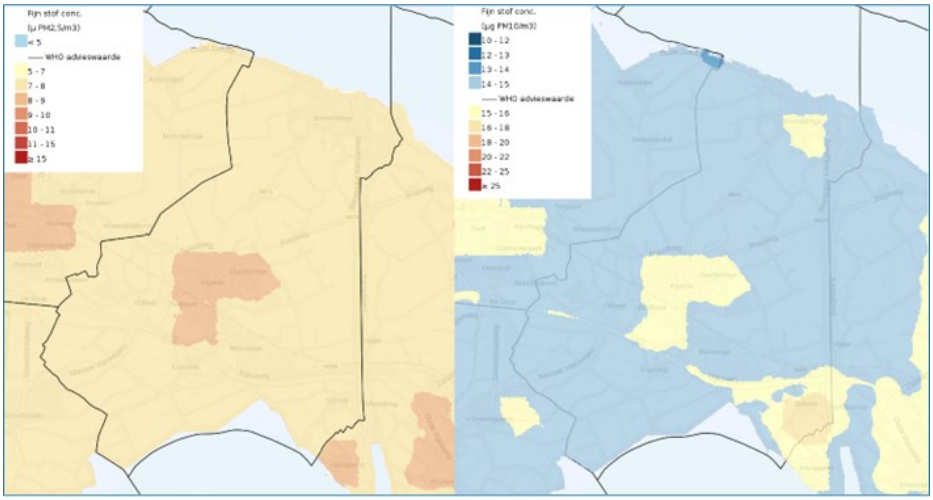
Geluidhinder is een belangrijke factor in de kwaliteit van de leefomgeving. Geluidhinder is niet alleen vervelend maar heeft ook heeft ook negatieve gevolgen voor de volksgezondheid zoals stress, concentratieproblemen, slaapverstoring en daardoor zelfs hart- en vaatziekten. In Nederland zijn wegverkeer en burenlawaai de belangrijkste bronnen van geluidhinder. Ook de toename van buitenunits van warmtepompen en airco-installaties zijn een punt van aandacht. In Kapelle ligt de geluidsbelasting het hoogste rond de A58, gevolgd door de spoorlijn, de N-wegen en de windmolens nabij de Weg langs de Zeedijk. De geluidsbelasting op woningen is vooral hoog op Biezelinge, door de ligging ervan tussen het spoor en de A58. Toch is ook daar vooral sprake van een matig tot redelijk geluidsniveau. In verreweg het grootste deel van de gemeente is sprake van een zeer goed geluidsniveau. In de figuur hieronder is het cumulatieve geluidsniveau in de gemeente weergegeven. Het gaat hier om het gemiddelde geluidsniveau per jaar van wegverkeer, treinverkeer, vliegtuigen, industrie en windturbines.

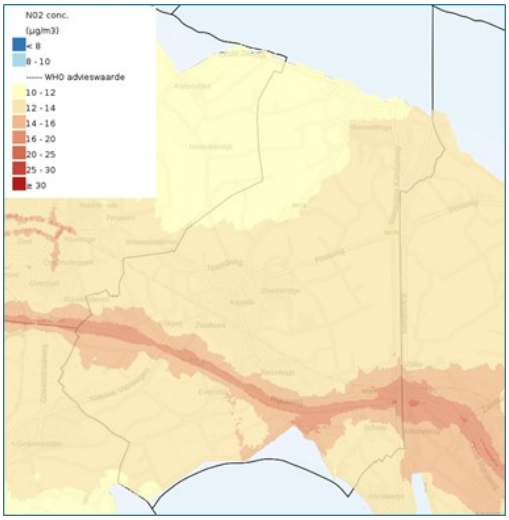
Figuur 3.1 Samengestelde geluidniveau, jaargemiddelde in Kapelle. RIVM, 2020

Op basis van de normen in de Wet milieubeheer, is de ***luchtkwaliteit*** in de gemeente Kapelle goed op orde. Concentraties fijnstof (PM2,5 (fijne fractie) en PM10), en stikstofdioxide zijn belangrijke factoren in luchtkwaliteit. Blootstelling aan deze stoffen kan allerlei negatieve gezondheidseffecten veroorzaken. Hoe hoger de concentraties van deze stoffen hoe groter de gezondheidsschade die deze stoffen kunnen veroorzaken. Voor deze stoffen worden twee normeringen veel gebruikt. Ten eerste de wettelijke normering, deze zijn vastgelegd in de het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Deze normeringen zijn doorvertalingen van Europese richtlijnen, waarbij zowel de gezondheidseffecten als haalbaarheid zijn meegenomen. Voor beide stoffen liggen de concentraties in de gehele gemeente ver onder de wettelijke Europese grenswaarden.

Daarnaast zijn er de adviesnormen van de World Health Organisation (WHO). Deze zijn enkel op het voorkomen van gezondheidsschade gericht. Deze norm is in 2021 op basis van recent wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten van luchtvervuiling scherp naar beneden bijgesteld. De concentraties voor fijnstof in Kapelle liggen iets boven de advieswaarden van de WHO, waarbij de fijne fractie ($PM_{2,5}$) door de gehele gemeente wat hoger ligt, en de grovere fractie (PM_{10}) bij alleen in Kapelle Wemeldinge en Schore boven de advieswaarden uitkomst (Figuur 3.2). Stikstofdioxide concentraties in de lucht zijn overal in de gemeente boven de WHO-advieswaarde (Figuur 3.3).

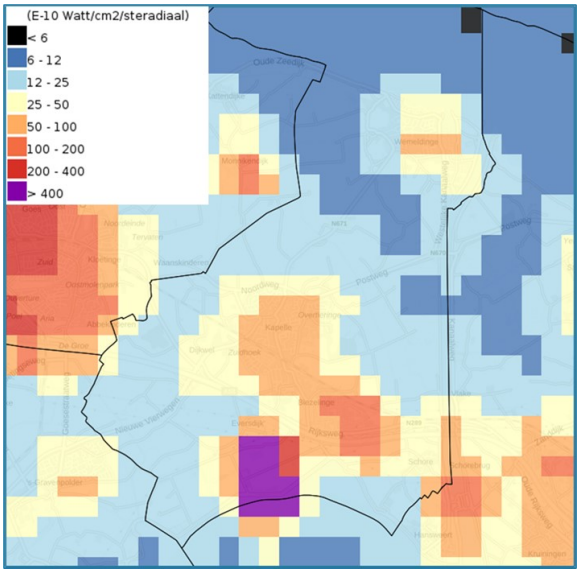
Figuur 3.2. Fijnstofconcentraties fijne fractie (links) en grovere fractie (rechts) in de gemeente Kapelle 2021. RIVM, 2021.

Figuur 3.3. Concentratie stikstofdioxide in de gemeente Kapelle. RIVM, 2021.

Door het toenemende gebruik van kunstlicht zijn er steeds minder gebieden waar het 's nachts echt donker is. Nederland is een van de meest verlichte landen ter wereld. Verlichting in de avond en nacht maakt het mogelijk dat wij langer actief kunnen zijn (sporten, uitgaan) en draagt bij aan de verkeers- en sociale veiligheid. Daarnaast vragen veel economische activiteiten om nachtelijke verlichting. Denk hierbij aan industrie, transport, kassen en reclame. Door uitstraling worden veel plekken die verlicht hoeven zijn ook verlicht. Planten, dieren en mensen kunnen hier last van hebben. Veel fysiologische processen hebben naast licht ook een dagelijkse periode van donkerte nodig om goed te functioneren. Wanneer mensen en dieren ongemak ervaren van licht spreek je van ***lichthinder***. Sportvelden en kassen worden over het algemeen als de grootste hinder veroorzakers ervaren.

In Nederland is er geen Rijksbeleid op gebied van nachtelijke verlichting en donkertebescherming. De Provincie Zeeland heeft '*Het beperken en voorkomen van lichtverontreiniging en het bevorderen en behouden van duisternis als kernkwaliteit in Zeeland*' in de Omgevingsvisie opgenomen. Dit moet bereikt worden door aangescherpte voorschriften ten aanzien van lichthinder bij vergunningverlening. Daarnaast onderzoekt de Provincie welke mogelijkheden er zijn om lichthinder terug te dringen. Op basis daarvan wordt met betrokken partijen, gemeenten, bedrijven en inwoners, een plan opgesteld om onnodige nachtelijke verlichting in Zeeland terug te dringen. In het Natura 2000 beheerplan voor de Yerseke en Kapelse Moer is lichthinder opgenomen ten aanzien van de instandhoudingsdoelen voor de kolgans. Een van de voorwaarden om aan de instandhoudingsdoelstelling van de kolgangs te voldoen is dat er geen sprake is van overlast door verlichting tussen 1 november en 1 april. De Natura 2000 gebieden Oosterschelde en Westerschelde vallen onder het beheerplan Deltawateren. Hierin is lichthinder niet opgenomen. De lichtemissie in Kapelle is weergegeven in Figuur 3.4. In een aantal delen van de gemeente is de lichtemissie relatief hoog. Vooral rondom het kassencomplex in de Willem Annapolder is sprake van zeer hoge lichtemissie. Er is geen sprake van sterke lichtverontreiniging rondom de Yerseke en Kapelse Moer.

Figuur 3.4. Lichtemissie in e^10 Watt per cm2 per steradiaal. RIVM, 2022.

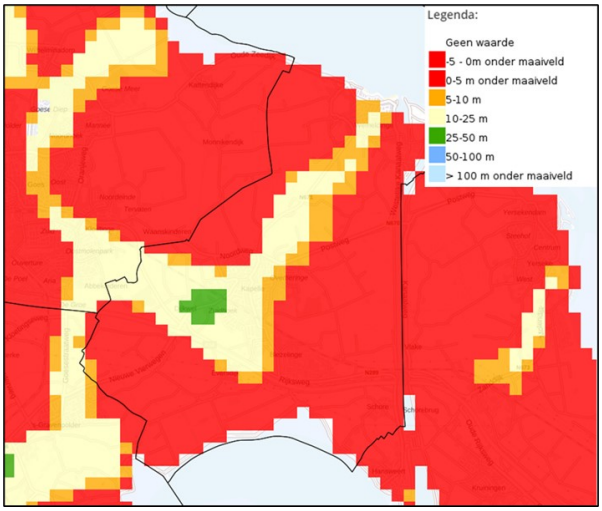
Het ***water*** van de Ooster- en Westerschelde vormen de noordelijke en zuidelijke grens van de gemeente. Beide wateren zijn onderdeel van het beschermde Natura2000 gebied. Naast natuurwaarde hebben de Ooster- en Westerschelde ook recreatieve waarde voor de gemeente Kapelle. De oostgrens van de gemeente ligt grotendeels langs het Kanaal door Zuid-Beveland. Dit kanaal is een hoofdvaarweg voor scheepvaart.

De kwaliteit van het *water* hangt af van meerdere factoren en wordt beïnvloed door zowel fysische als chemische aspecten. Ook ecologie wordt vaak meegenomen in het beoordelen van waterkwaliteit. Zo kan er gekeken worden naar toxische druk (het effect van de combinatie aan giftige stoffen op het leven in en rond het water). Ook de mate van verzilting is belangrijk voor de waterkwaliteit omdat dit gevolgen heeft voor flora en fauna en de beschikbaarheid van zoet water voor gebruik. De in de waterwet opgenomen Kaderrichtlijn Water (KRW) geeft de belangrijkste normen voor de waterkwaliteit. De KRW is een Europese richtlijn die op 22 december 2000 van kracht is geworden. Doelstelling is het realiseren en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. De EU-lidstaten moeten uiterlijk in 2027 op beide aspecten een 'goede toestand' realiseren. Op basis van de KRW wordt waterkwaliteit beoordeelt op de mate van aanwezigheid van een groot aantal chemische stoffen, fysisch-chemische omstandigheden (o.a. hydromorfologie, temperatuur en zoutgehalte) en de samenstelling en abundantie van verschillende flora en fauna.

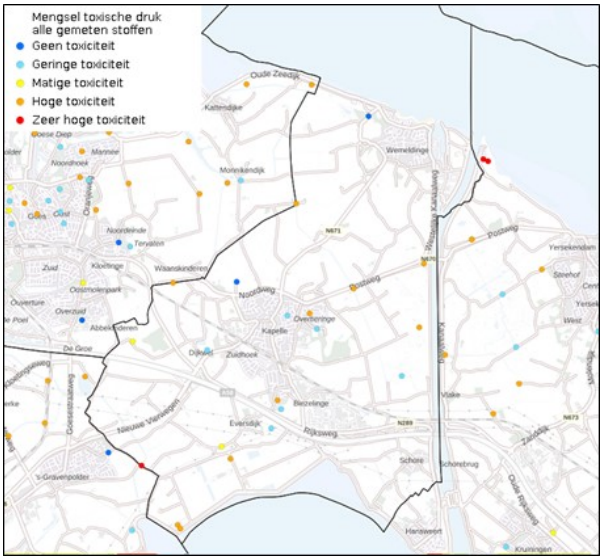
De minister van Infrastructuur en Waterstaat is systeemverantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW, de uitvoering gebeurt samen met andere rijkspartijen. De provincies stellen de doelen formeel vast en zijn betrokken bij het gebiedsgerichte beleid, bijvoorbeeld bij maatregelen in Natura 2000-gebieden. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het nemen van gebiedsgerichte maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren, onder andere door inrichtingsmaatregelen, afvalwaterzuivering en vergunningverlening. Gemeenten hebben een beperktere rol, soms worden KRW-maatregelen genomen. Daarnaast hebben gemeenten invloed door beleid, ruimtelijke ordening en vergunningverlening.

De kwaliteit van het oppervlaktewater in de gemeente Kapelle scoort op alle bovengenoemde aspecten slecht. Net als in de rest van Zeeland zorgt de nabijheid van het zoute water en het agrarische landgebruik voor een sterke mate van verzilting van het grondwater. Verzilting door indringend zeewater treedt op doordat zout water het zoetwatersysteem binnendringt via rivieren, schut- en spuisluizen. Interne verzilting ontstaat wanneer zout of brak grondwater als kwelwater omhoog komt. Het komt daardoor terecht in de bodem, in het grondwater en in het oppervlaktewater. In de kustgebieden kan de interne verzilting toenemen bij stijging van de zeespiegel en toenemende onttrekkingen. In grote delen van de bodem van Kapelle is er sprake van verzilting relatief dicht aan het oppervlak (Figuur 3.5)

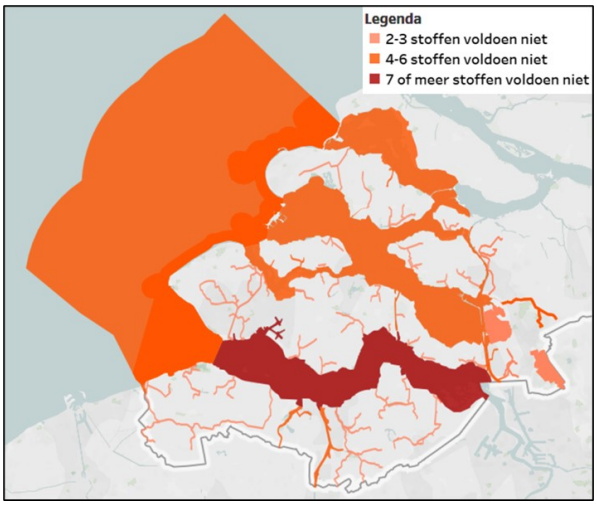
Op veel meetpunten in de gemeente is sprake van een hoge toxische druk (Figuur 3.6). De combinatie aan giftige stoffen is op deze plekken hoog en zorgt daarmee hoge cumulatie aan toxiciteit. De chemische kwaliteit van de Oosterschelde, Westerschelde en het Kanaal door Zuid-Beveland voldoen ook niet aan de eisen van de KRW (Figuur 3.8). De ecologische kwaliteit van deze waterlichamen is op basis van de KRW ook als matig beoordeeld (Figuur 3.7). Ook alle kleinere oppervlaktewateren die onder de KRW vallen (Dekker, Maelstede, Schore) hebben de laagst mogelijke score voor zowel ecologie als chemie.

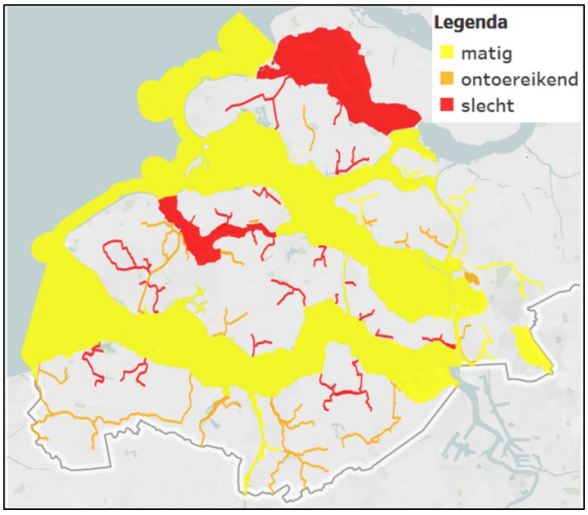
Figuur 3.5. Diepte van het zoet-brak grondwater grensvlak. Deltares 2015.

Figuur 3.6. Gemeten toxische druk gemeente Kapelle, STOWA, 2018.

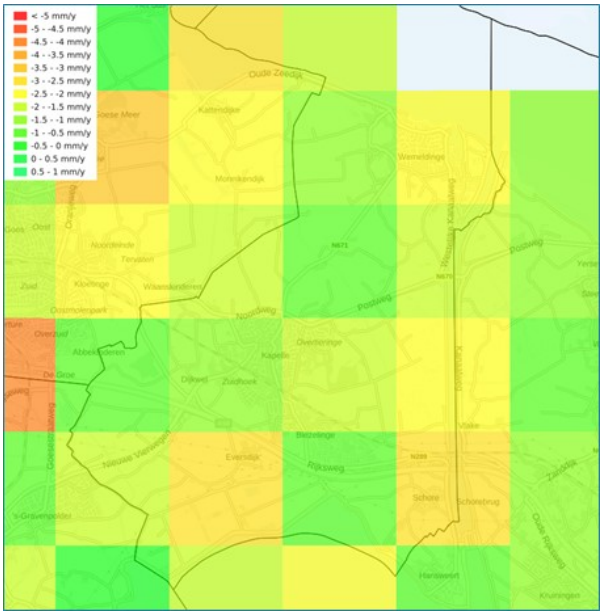
Figuur 3.8. Aantal chemische stoffen dat niet voldoet aan de KRW eisen. Informatiehuis water, 2023.

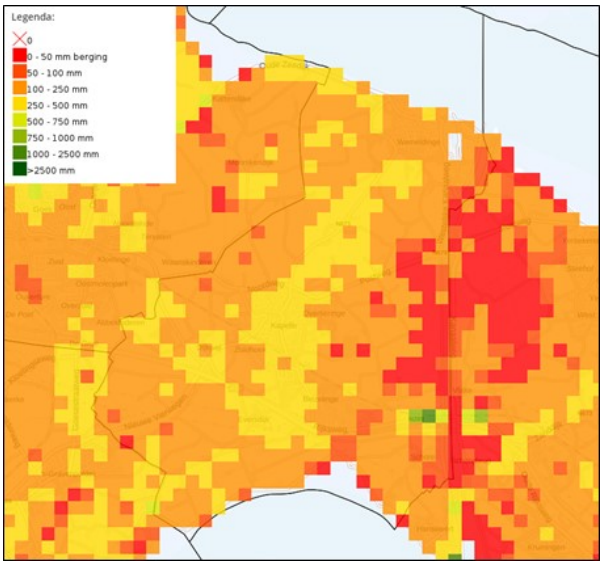
Figuur 3.7. Beoordeling ecologische toestand KRW. De beoordeling van de ecologische toestand kent 5 klassen: zeer goed (klasse 1), goed (klasse 2), matig (klasse 3), ontoereikend (klasse 4), slecht (klasse 5). Informatiehuis water, 2023.

De ***bodem***in de gemeente Kapelle bestaat voornamelijk uit poldervaaggronden met veel kleilagen aan het oppervlak. Naast klei is er ook sprake van zandlagen in de ondiepe ondergrond (zie ook de informatie over kreekruggen in paragraaf Landschap). Kleibodems zijn over het algemeen productieve, vruchtbare gronden die voedingsstoffen goed vasthouden. De aanwezigheid van deze vruchtbare bodems is een van de redenen dat de fruitteelt zo succesvol is geworden in de gemeente Kapelle. Anderzijds zijn kleibodems ook gevoelig voor inklinking en zetting. De huidige daling van de bodem in Kapelle is zo'n 1 tot 3 mm per jaar, met de sterkste daling rond Schore en Eversdijk (Figuur 3.9). In de ondergrond van de gemeente Kapelle is beperkt ruimte voor water, de bergingscapaciteit is daardoor relatief laag (Figuur 3.10). Hierdoor is er sneller sprake van wateroverlast.

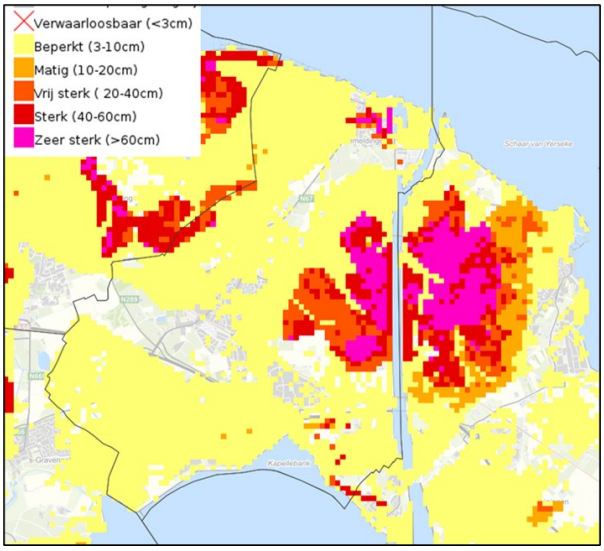
In de toekomst is te verwachten dat de bodemdaling verder toeneemt. Onder andere door vaker voorkomende droogte, grotere vraag naar wateronttrekking, het gebruik van landbouwmaterieel, tektonische daling en peilindexatie. In Nederland doen we al eeuwen aan peilindexatie: door het waterpeil van sloten en andere watergangen met de bodemdaling mee te laten zakken, voorkomen we vernatting van de bodem. Maar peilindexatie zorgt er ook voor dat de bodem blijft dalen. Deze daling kan verminderen door het peil van het oppervlaktewater hoog te houden, dat is peilfixatie. De verwachtte bodemdaling voor 2100 onder sterke klimaatverandering en peilindexatie is weergegeven in Figuur 3.11. De verwachtte daling in 2100 onder peilfixatie en milde klimaatverandering is weergegeven in Figuur 3.12. Hierbij is van belang op te merken dat peilfixatie niet zonder zeer aanzienlijke aanpassingen in het landgebruik of de intensiteit daarvan kan plaatsvinden.

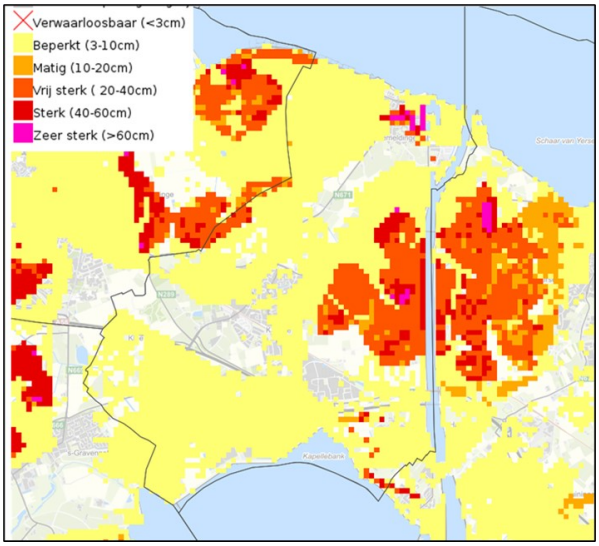
Figuur 3.9. Huidige bodemdaling gemeente Kapelle. NCG 2019.

Figuur 3.10. Ruimte voor waterberging in de ondergrond. Deltares, 2014.

Figuur 3.11. Verwachtte bodemdaling 2100, peilindexatie en sterke klimaatverandering. Deltares, 2021.

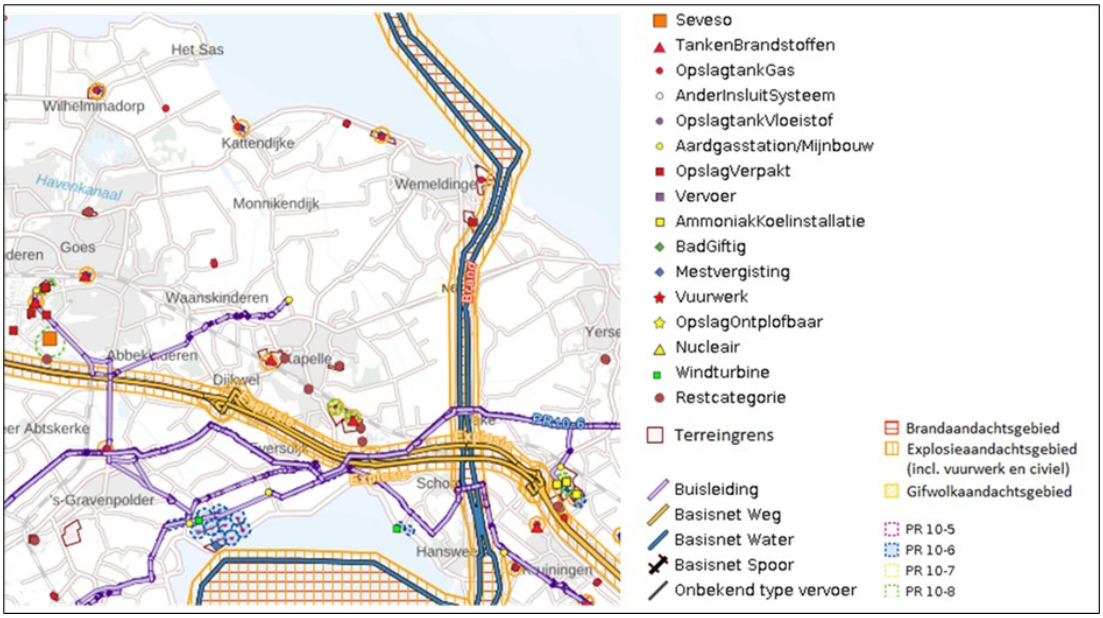
Figuur 3.12. Verwachtte bodemdaling 2100, peilfixatie en milde klimaatverandering. Deltares, 2021.

Veiligheid

Externe veiligheid

In de gemeente Kapelle is sprake van meerdere risicovolle activiteiten met bijbehorende veiligheidsnormen. Zo vormen zowel de A58 als de scheepsvaartroutes aandachtspunten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Ook de spoorlijn Vlissingen - Roosendaal is onderdeel van het basisnet voor gevaarlijke stoffen. Daarnaast is er, zoals in elke gemeente, sprake van buisleidingen, tankstations en opslagen waarbij er sprake is van veiligheidsrisico's. Er is geen sprake van activiteiten met onevenredig grote risico's in de gemeente.

De belangrijkste aandachtspunten voor externe veiligheid zijn in het figuur hieronder weergegeven.

Kerncentrales Borssele en Doel

De kans op een ongeval bij een kerncentrale is erg klein. Als er ondanks alle veiligheidssystemen toch radioactieve stoffen vrijkomen, worden maatregelen genomen om de bevolking te beschermen. De te nemen maatregelen hangen af van verschillende factoren, zoals de ernst van het ongeval, het vermogen van de kernreactor, de windrichting en het type neerslag. In het Landelijk Crisisplan Straling zijn preparatiezones vastgesteld waarin bepaalde maatregelen moeten zijn voorbereid. De omvang van deze zones is gebaseerd op een maatgevend ongevalsscenario. Gemeente Kapelle ligt in de preparatiezones van 2 kerncentrales. Vanuit de kerncentrale in Borssele valt een deel van de gemeente in de zone *Schuilen en jodiumprofylaxe,* het andere deel van de gemeente valt alleen in de zone J*odiumprofylaxe* vanuit zowel de kerncentrale in Borssele als die in Doel (Figuur 3.13).

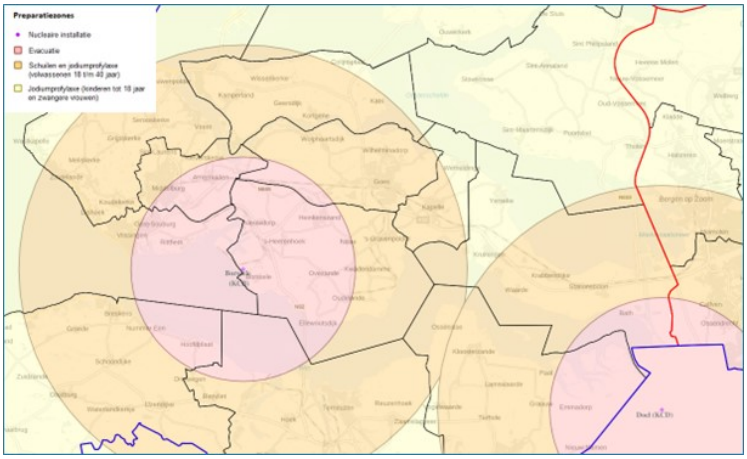
Jodiumprofylaxe

Bij een kernongeval kan radioactief jodium verspreiden door de lucht. Radioactief jodium kan door inademing in het lichaam terechtkomen en op de langere termijn schildklierkanker veroorzaken bij jonge mensen. Door op het juiste tijdstip jodiumtabletten in te nemen, raakt de schildklier verzadigd met stabiel jodium (ongevaarlijk jodium). De schildklier neemt dan minder radioactief jodium op, waardoor de kans afneemt om schildklierkanker te ontwikkelen. Binnen de Jodiumprofylaxe preparatiezone voorziet de overheid iedereen tot en met 18 jaar en zwangere vrouwen van jodiumtabletten.

Schuilen en jodiumprofylaxe

De zone schuilen en jodiumprofylaxe ligt dichter rond de kerncentrale. Binnen deze zone krijgt iedereen tot en met 40 jaar jodiumtabletten. In deze zone zal de overheid in geval van een ongeval de bewoners vragen te schuilen. Dit houdt in: binnen blijven of naar binnen gaan en deuren, ramen en alle ventilatie en luchttoevoer te sluiten. Door te schuilen wordt de blootstelling aan radioactiviteit beperkt.

In december 2022 heeft het kabinet Borssele als voorkeurslocatie aangewezen voor de komst van twee nieuwe kerncentrales. De overheid doet onderzoek naar de mogelijkheden in Borssele. Er is nog geen besluit genomen over de locatie. De eventuele komst van twee nieuwe kerncentrales in Borssele is in deze omgevingsvisie niet meegenomen.

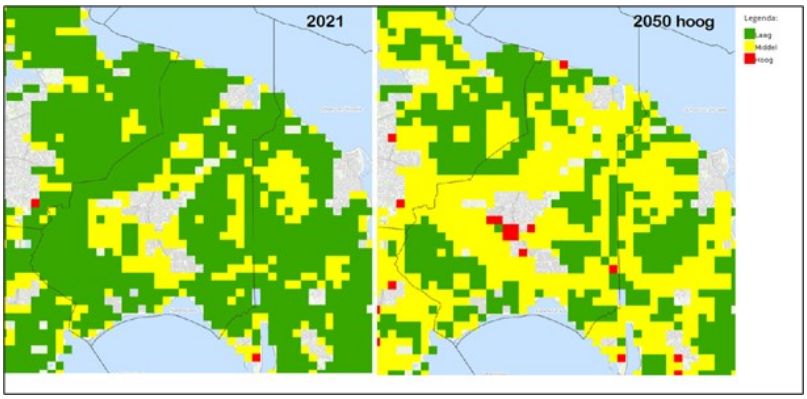

Figuur 3.13. Ligging gemeente Kapelle i.r.t. preparatiezones kerncentrales.

Brandgevaar

Door klimaatverandering neemt de kans op extreme en langdurige droogte toe. Ook worden neerslagpatronen onregelmatiger. Hiermee neemt de kans op natuurbranden toe. Regionaal is de Risico Index Natuurbrand (RIN) & Analyse opgesteld. Hierin staat een aantal concrete maatregelen, waarmee rekening gehouden kan worden om de natuurbrandrisico's en de effecten ervan te beheersen. Bijvoorbeeld het toepassen van afstandsmaten tussen een natuurgebied en een recreatiegebied. In Figuur 3.14 is de gevoeligheidskaart voor natuurbranden voor 2021 en het hoge KNMI-klimaatscenario voor 2050 weergegeven.

Deze gevoeligheidskaart toont per gebied wat de kans is op het ontstaan van een natuurbrand. Met deze kaart niet kan worden gezegd of een brand intens is of langdurig zal branden. De totaalkaart is opgebouwd uit kaartlagen die gaan over brandbaar materiaal, klimaatspecifieke eigenschappen en locatiespecifieke eigenschappen.

Figuur 3.14. Gevoeligheidskaart voor natuurbranden 2021 (links) en 2050 hoog klimaatscenario (rechts). Wageningen Environmental Research & Deltares 2021.

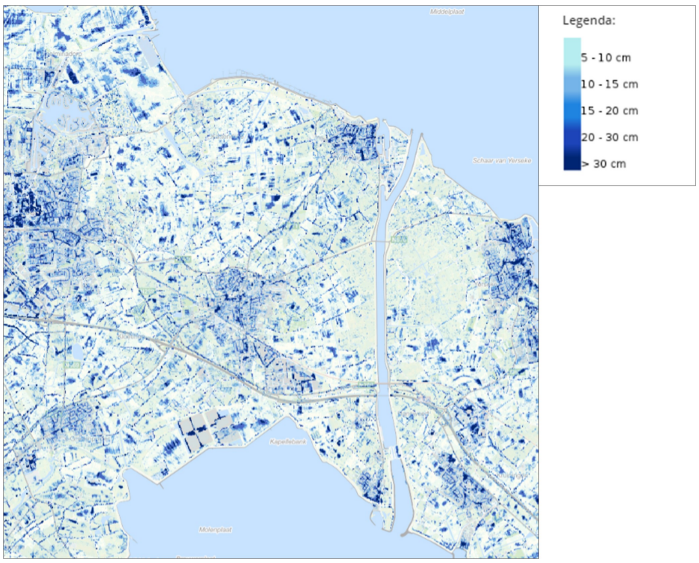
Waterveiligheid

Het grootste gedeelte van de gemeente Kapelle ligt onder zeeniveau. Hiermee is de gemeente extra kwetsbaar voor overstromingen. Door klimaatverandering zal de komende decennia de zeespiegel verder stijgen, hiermee wordt het hoogteverschil tussen land en zee nog groter. Daarnaast neemt de hoeveelheid en intensiteit neerslag toe. In de toekomst is de kans op overstromingen en wateroverlast daardoor groter. De risico's die hiermee samenvallen en hoe daarmee om te gaan worden op nationaal en provinciaal niveau onderzocht en behandelt. Voorbeelden hiervan zijn onder andere het Deltaplan Waterveiligheid en de Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.

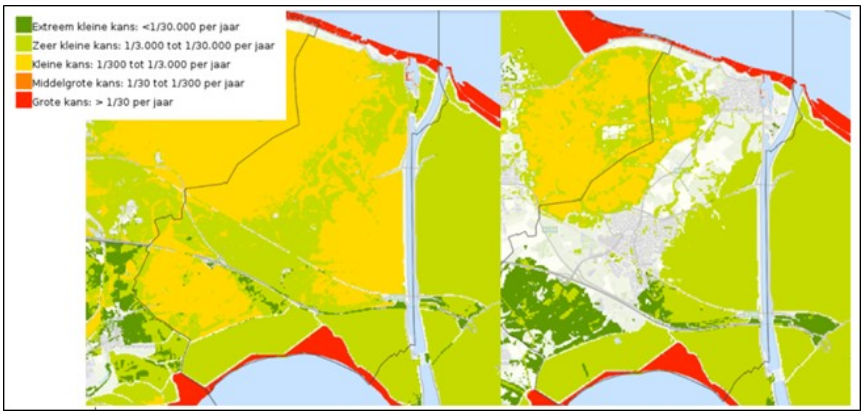
Het voorkomen van overstromingen heeft in de Zuidwestelijke Delta de allerhoogste prioriteit. Onder andere door het onderhouden en uitbreiden van dijkversterkingen en waterkeringen. Daarnaast wordt ingezet op het minimaliseren van de gevolgen van een overstroming. Ten eerste door een waterrobuuste ruimtelijke ordening en ten tweede door voor te bereiden op evacuaties en de zelfredzaamheid van burgers

en organisaties te verbeteren. De huidige waterdiepte bij een extreme bui van 140mm neerslag per 2 uur is in Figuur 3.15 weergegeven (de kans op een dergelijke bui is 1/1000 per jaar).

De totale overstromingskans (vanuit het primaire en regionale systeem samen) in 2050 is in Figuur 3.16 weergegeven voor een overstromingsdiepte van 50 en 200 cm. Om een overstromingsdiepte van 200cm te bereiken is meer neerslag, afvoer of dijkdoorbraken nodig. Hierom is de kans op 50cm waterdiepte groter dan de kans op 200cm waterdiepte.

Figuur 3.15. Huidige waterdiepte bij een extreme bui van 140mm neerslag per 2 uur.

Figuur 3.16. Kans op 50cm waterdiepte (links) en 200cm waterdiepte (rechts) 2050, klimaatscenario hoog. Landelijk Informatiesysteem Water en Overstromingen, 2022.

Volksgezondheid en sociale cohesie

Volksgezondheid heeft meerdere invalshoeken. De aspecten zoals hierboven besproken hebben invloed op de gezondheid. Daarnaast zijn aspecten als sociale cohesie en verbondenheid van invloed op de gezondheid en welbevinden. Onder sociale cohesie vallen aspecten als vertrouwen in de omgeving, de bereidheid tot het bieden van hulp aan bekenden en onbekenden. Hoe veel en vaak mensen sociale contacten hebben enzovoorts.

Kapelle is van oudsher een hechte gemeenschap. Inwoners zijn met elkaar en de gemeente betrokken. Dit is onder andere terug te zien aan het grote verenigingsleven in de gemeente en de vrijwilligers die deze draaiende houden.

Ook de (directe) woonomgeving is van invloed op de gezondheid alsmede gedrag en gewoonten.

In termen van brede welvaart zoals dat door het CBS wordt gemonitord blijkt dat Kapelle op bijna alle indicatoren gemiddeld tot goed scoort. De overall bevindingen en de vergelijking met de Bevelandse gemeenten zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Thema	Indicator	Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal
Welzijn	Tevredenheid met het leven					
Welzijn	Tevredenheid met vrije tijd					
Materiële welvaart	Mediaan besteedbaar inkomen					
Materiële welvaart	Bruto binnenlands product					
Gezondheid	Overgewicht					
Gezondheid	Ervaren gezondheid					
Gezondheid	Personen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen					
Gezondheid	Levensverwachting bevolking					
Arbeid	Netto arbeidsparticipatie					
Arbeid	Bruto arbeidsparticipatie					
Arbeid	Hoogopgeleide bevolking					
Arbeid	Werkloosheid					
Wonen	Afstand tot basisschool					
Wonen	Afstand tot café e.d.					
Wonen	Afstand tot sportterrein					
Samenleving	Contact met familie, vrienden of buren					
Samenleving	Vertrouwen in instituties					
Samenleving	Vertrouwen in anderen					
Samenleving	Vrijwilligerswerk					
Veiligheid	Geregistreerde misdrijven					
Milieu	Emissies van fijnstof naar lucht					
Milieu	Afstand tot openbaar groen[9]					
Milieu	Natuur- en bosgebieden					
Milieu	Broeikasgasemissies per inwoner					
Milieu	Kwaliteit van zwemwater binnenwateren					
Milieu	Kwaliteit van zwemwater kustwateren					
Milieu	Natuurgebied per inwoner					
Legenda						
	Gunstige positie ten opzichte van andere regio's in Nederland					
	Overeenkomstig met andere regio's in Nederland					
	Ongunstige positie ten opzichte van andere regio's in Nederland					
	Cijfer niet beschikbaar voor desbetreffende gemeente					

tabel 3-1. Brede welvaart in het 'hier en nu' volgens het CBS; positie Bevelandse gemeenten ten opzichte van andere regio's in Nederland)

Over het algemeen scoort de gemeente Kapelle goed op de verschillende gezondheidsaspecten. Op aspecten als stress, roken, psychische klachten, ernstige eenzaamheid en ervaren geluidhinder scoort Kapelle iets beter dan het Nederlandse gemiddelde. Tussen de verschillende buurten in de gemeente is sprake van enige verschillen op het gebied van volksgezondheid en sociale cohesie. Hieronder zijn een aantal aspecten waarop de verschillende gebieden aanzienlijk anders scoren omschreven. Alle resultaten zijn op basis van de Gezondheidsmonitor 2020 van de GGD, CBS en RIVM. Deze monitor bevat de informatie die onder ruim 540.000 respondenten verzameld is.

Nabijheid van voorzieningen

De nabijheid van voorzieningen verschilt sterkt tussen de verschillende gebieden binnen de gemeente. In de buurten Verspreide huizen Kapelle, Verspreide huizen Schore en Schore is de nabijheid van voorzieningen erg laag. Deze buurten scoren 11 op een schaal van 100. De buurt Verspreide huizen Wemeldinge scoort iets beter, 33, maar heeft ook een lage nabijheid van voorzieningen. De buurten Kapelle en Wemeldinge scoren daarentegen goed op de nabijheid van voorzieningen met een score van 74 en 85. Dit patroon past bij een landelijke gemeente met meerdere kernen zoals Kapelle. Bewoners buiten de kernen maken gebruik van de voorzieningen in de kernen. Schore scoort als kern wel laag.

Ernstige geluidhinder door wegverkeer >50 km/uur

Ook zijn er grote verschillen in de ervaren geluidhinder door wegverkeer. Geluidhinder van wegen waar meer dan 50 km/uur mag worden gereden is vooral hoog in de buurten Verspreide huizen Kapelle (circa 11%) en Verspreide huizen Schore (circa 12%), in de buurt Verspreide huizen Wemeldinge ligt het percentage lager op circa 6 procent. Voor de kernen ervaart Schore aanzienlijk meer ernstige geluidhinder door wegverkeer (7%) dan Kapelle (3%) en Wemeldinge (2%).

Ernstige geluidhinder door treinverkeer

Ook geluidhinder door treinverkeer wordt relatief meer ervaren in Schore dan in de andere delen van de gemeente. In de buurt Verspreide huizen Schore ligt het percentage het hoogste op circa 10%, in de buurt Schore is dit 6,2%. Voor alle andere buurten ligt het percentage lager dan 3%.

Straling

Door een toenemend gebruik van digitale en mobiele communicatiemiddelen en de noodzakelijke hoogspanningsverbindingen ten behoeve van de energietransitie is er steeds meer aandacht voor de invloed van straling op de volksgezondheid. De gemeente Kapelle heeft hier aandacht voor bij ontwikkelingen.

Mentale gezondheid

Op een aantal aspecten met betrekking tot de mentale gezondheid (o.a. Lage veerkracht, psychische klachten, hoog risico op angst of depressie en eenzaamheid) zijn hogere scores steeds in dezelfde gebieden te vinden. Waarbij de inwoners van Schore vaak net iets slechter scoren op de aspecten over de mentale gezondheid dan de andere kernen. In het buitengebied zijn de scores over het algemeen het hoogste.

Samenvattend

In de onderstaande tabel is de staat van fysieke leefomgeving (basiskwaliteiten) met betrekking tot een veilige en gezonde leefomgeving samengevat en voorzien van aandachtspunten en sturingsmogelijkheden op lokaal niveau.

Basiskwaliteiten fysieke leefomgeving			
Aspect	Staat	Aandachtspunt	Sturing en beïnvloeding mogelijk op lokaal niveau?
Geluid	Goed	• Wegverkeerslawaai • Matig tot redelijk geluidsklimaat Biezelinge	Ja
Luchtkwaliteit	Goed	• Advieswaarden WHO worden niet gehaald	Beperkt
Waterkwaliteit	Matig tot slecht	• KRW eisen (chemisch en ecologisch) • Toxische druk • Verzilting	Beperkt
Bodem	Matig	• Verzilting • Bodemdaling	Beperkt
Landschap	Goed	• Behouden historische elementen • Schaalvergroting	Ja, deels
Natuur	Voldoende tot goed	• KRW-ecologie doelen • Stikstofdepositie	Ja, deels
Veiligheid	Voldoende tot goed	• Waterveiligheid • (ondergrondse) Transportleidingen • Transport van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water	Ja, deels
Volksgezondheid	Goed	• geen	Ja

Basiskwaliteiten fysieke leefomgeving			
Aspect	Staat	Aandachtspunt	Sturing en beïnvloeding mogelijk op lokaal niveau?
Geluid	Goed	• Wegverkeerslawaai • Matig tot redelijk geluidsklimaat Biezelinge	Ja
Luchtkwaliteit	Goed	• Advieswaarden WHO worden niet gehaald	Beperkt
Waterkwaliteit	Matig tot slecht	• KRW eisen (chemisch en ecologisch) • Toxische druk • Verzilting	Beperkt
Bodem	Matig	• Verzilting • Bodemdaling	Beperkt
Landschap	Goed	• Behouden historische elementen • Schaalvergroting	Ja, deels
Natuur	Voldoende tot goed	• KRW-ecologie doelen • Stikstofdepositie	Ja, deels
Veiligheid	Voldoende tot goed	• Waterveiligheid • (ondergrondse) Transportleidingen • Transport van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water	Ja, deels
Volksgezondheid	Goed	• geen	Ja

4 De kernkwaliteiten van Kapelle

4.1 Algemeen

Een beschrijving van de kernkwaliteiten en aandachtspunten vormt de basis voor de omgevingsvisie. Het laat zien wat gewaardeerd wordt en beschermd moet worden, en waar verbetering of strategische keuzes nodig zijn. Het DNA-boek van Kapelle (2013) en het Strategisch Kompas van Kapelle (2019) hebben hierbij als input gediend.

De kernkwaliteiten van Kapelle laten zich als volgt typeren:

- Een afwisselend landschap met een rijke cultuurhistorie (behouden en beschermen)

- Een vitaal ondernemersklimaat (benutten en ontwikkelen)

- Een aantrekkelijk woonomgeving met een sterkte (sociale) eigenheid van de kernen (behouden en versterken).

4.2 Een afwisselend landschap met een rijke cultuurhistorie

De herkenbaarheid en afwisseling tussen de kreekruggen en poelgebieden vormen een belangrijke kernwaarde van het Kapelse landschap. Deze elementen tezamen vormen het open, groene, landelijke karakter van Kapelle dat door zowel de inwoners als bezoekers hoog gewaardeerd wordt. Het zorgvuldig omgaan van deze kernkwaliteiten en bij voorkeur behouden en beschermen van deze waarden zijn leidend bij de beoordeling van ontwikkelingen en initiatieven.

De gemeente Kapelle is onderdeel van het zeekleilandschap. Het is een open en groen landschap gevormd op, zoals de naam al aangeeft, oude zeekleiafzettingen. De vroege slikken (buitendijks getijdengebied) lagen droog bij laagwater en overstroomden bij hoogwater. Bij iedere overstroming werd fijn sediment

afgezet op het land, terwijl in de kreken zelf de zwaardere zanddeeltjes bezonken. Het land werd hierdoor steeds hoger, totdat het ook bij vloed niet meer overstroomde.

Om deze kwelders geschikt te maken voor menselijke activiteiten werden de zeekleigronden ontwatert. Hierdoor ging de kleilaag inklinken en kwam deze steeds lager te liggen. De zandafzettingen in de oude kreken werden hierdoor langzaam aan het hoogste punt in het landschap; de zogenaamde kreekruggen. Op deze kreekruggen vond voornamelijk bewoning en akkerbouw plaats. Zo is de kreekrug bij Kapelle erg breed en deze bestaat voor een groot deel uit zavel, dit maakt de grond erg geschikt voor de fruitteelt. De nattere poelgronden gebruikt werden voornamelijk gebruikt als weidegrond.

De kreekruggen zijn dus verdicht, hoger gelegen, bebouwd en beplant. Terwijl de poelgebieden open, laag, onbebouwd en onbeplant zijn. Bij deze landschappen horen een aantal typische landschapselementen. Veel van deze karakteristieke landschapselementen zijn nog steeds te vinden in Kapelle. Op de kreekruggen zijn veel boomgaarden en windsingels (bomenrijen die cultuurgewassen beschermen tegen winden) te vinden. Ook zijn daar langs de historische routes nog oude wegbegeleidende beplantingen te vinden. Door de gemeente verspreid zijn er daarnaast enkele kleinere bossen te vinden op de kreekruggen. Van oorsprong behoorden deze bij landgoederen en kloosters. Verder komen Zeeuwse hagen en singels, die van oorsprong dienden als veekering, voor in de gemeente.

De landschappelijke hoofdstructuur van Kapelle wordt in belangrijke mate bepaald door de ontstaansgeschiedenis in samenhang met het proces van de bedijking. De hoofdstructuur is kenmerkend voor het landschap van de Zeeuwse Delta, bestaande uit getijdengeulen, slikken, schorren kernland en jonge zeekleipolders. In Kapelle zijn binnen deze hoofdstructuur drie landschapstypen te onderscheiden:

- het zeearmenlandschap;
- het kernlandlandschap;
- het zeekleilandschap.

Het zeearmenlandschap

Het zeearmenlandschap bestaat uit het getijdengebied van de Oosterschelde en Westerschelde. Er is sprake van een grote mate van dynamiek en een (relatief) ongestoord verloop van natuurlijke landschapsvormende processen. Dit komt onder andere tot uiting in de ontwikkeling van de zandplaten, kustafslag en de sedimentatie van zand en slib. Kenmerkend verschil met de kusten die zijn gelegen direct aan de Noordzee is de afwezigheid van strand en duinen, hetgeen verklaarbaar is door de ligging oostelijk in de Delta. Typologisch is een duidelijk verschil tussen de Westerschelde (het estuarium van de Schelde) en de Oosterschelde (zeearm).

Grote waterbouwkundige veranderingen zijn er sinds de ingebruikname van de stormvloedkering en de sluiting van de compartimenteringsdammen niet meer in de Oosterschelde geweest. Het proces "zandhonger" schrijdt echter voort. Door de verlaagde stroomsnelheden in de Oosterschelde overheersen de erosieve processen de opbouwende processen, waardoor slikken en platen langzaam maar zeker eroderen en onder water verdwijnen.

Het kernlandlandschap

Het grootste deel van de gemeente behoort tot het zogenaamde kernland (voorheen oudland genoemd). In de Zeeuwse context is dit een zeer oud landschapstype. De bodemkundige opbouw komt duidelijk in het reliëf tot uiting: hooggelegen kronkelig lopende kreekruggen en laaggelegen poelgebieden. De Kapelse moer is in samenhang met de Yerseke Moer het grootste nog bestaande poelgebied in oorspronkelijke staat. Er worden nog hollebollige weilanden (veel microreliëf) aangetroffen, die het resultaat zijn van de moernering in de middeleeuwen. Er komen geen dijken in dit landschapstype voor, uitgezonderd de dijk langs het Kanaal door Zuid-Beveland en de dijken langs de inlagen aan de Oosterscheldedijk.

Het verkavelingpatroon van de poelgronden en de kreekruggen is grillig. Door de ruilverkaveling is het patroon deels omgevormd naar een rationele blokvormige verkaveling. De afwatering en het watergangenpatroon zijn gebaseerd op de ligging van de kreken. Ook hier heeft de ruilverkaveling het oorspronkelijke patroon rechtlijnig van karakter gemaakt.

Het bebouwingspatroon is historisch gezien sterk gekoppeld aan de kreekruggen, de poelgronden stonden voorheen 's winters onder water. Het beplantingspatroon bestaat met name uit het vrijwel ontbreken van beplanting in de poelgebieden en fraaie erfbeplanting bij de oude boerderijen op de kreekruggen. Op grond van de ruimtelijk-landschappelijke kenmerken openheid en bebouwingspatroon is binnen het kernlandlandschap onderscheid te maken in:

- open onbebouwd graslandgebied met veel microreliëf, zoals het graslandgebied van de Kapelse Moer;
- het nagenoeg onbebouwde gebied: momenteel in gebruik als akkerland of fruitteelt, bebouwing ontbreekt in principe in deze gebieden;
- afwisselende open en besloten gebied met gevarieerde bebouwing. Waarbij een onderverdeling is gemaakt in gebieden die wel of geen bijzondere structuur hebben. Een bijzondere structuur is bijvoorbeeld het gebied rond de kerk ten westen van Wemeldinge en de buurtschap Eversdijk.

Zeekleilandschap

Van de zeekleipolders is de ruimtelijke opbouw te typeren als open door dijken omgeven vlakke polders van verschillende grootte. Dit landschapstype komt alleen in het zuidelijke dele van de gemeente voor. Het dijkenpatroon hangt nauw samen met de ontstaansgeschiedenis. Het wegenpatroon valt in de kleinschalige polders grotendeels samen met het dijkenpatroon. Bij de grotere polder ligt het wegenpatroon juist los van de dijken.

Het verkavelingspatroon is, mede ten gevolge van de herinrichting, rationeel blokvormig. De afwatering en het watergangenpatroon zijn gebaseerd op de ligging van de voormalige kreken. De hoofdwatergangen hebben door hun strakke belijning weinig relatie meer met het oude (kronkelende) karakter van de kreken. Het bebouwingspatroon is ook sterk bepaald door de ontstaansgeschiedenis. De boerderijen zijn verspreid en gesitueerd langs de dijken, wegen of in het veld. Het beplantingspatroon is sober. De erven van de boerderijen zijn veelal beplant en soms is er nog een huisweide met drinkput en hoogstamboomgaard aanwezig. De dijken zijn veelal beplant. Binnen het zeekleilandschap is nader onderscheid te maken op grond van visueel-ruimtelijke kenmerken:
- open ongebouwd gebied; het oostelijke deel van de Willem Annapolder;
- nagenoeg onbebouwd gebied; de oude havengeul van Biezelinge;
- afwisselend open en besloten gebied met gevarieerde bebouwing: het westelijke deel van de Willem Annapolder.

Natuur

De grootste natuurgebieden rondom Kapelle zijn de Natura2000 gebieden *Ooster-* en *Westerschelde & Saeftinghe,* en de *Yerseke en Kapelse Moer*. De *Oosterschelde* is een voormalig estuarium van de Schelde. Door de stormvloedkeringen is de Oosterschelde afgesloten van de zee, wel laat deze nog enige getijdenwerking door.

Door deze getijdenstromen ontstaat er een patroon van schorren, slikken en intergetijdengebied, ondiep water en diepe geulen. Ook binnendijks liggen een aantal gebieden die bij het Oosterscheldegebied horen. Veel van deze habitats zijn beschermd onder het Natura2000 beheerregime. Daarnaast is er sprake van de aanwezigheid van beschermde habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels.

Het *Westerschelde & Saeftinghe* gebied is een van de twee overgebleven natuurlijke estuaria in Nederland. Er is hier sprake van grote getijdenverschillen, waarbij ook hier een wisselend patroon aan schorren, slikken, diepe en ondiepe wateren. Ook in dit gebied komen meerdere beschermde habitats, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels voor.

De *Yerseke en Kapelse Moer* is een van de oudste polderkernen van Zeeland, ook is het een van de weinige nog bewaard gebleven stukken authentiek Zeeuws polderlandschap. Tot het eind van de middeleeuwen werd hier zout gewonnen door zout veen te delven en verbranden. De zilte habitats die nu aanwezig zijn in de polder en de aanwezigheid van twee beschermde niet-broedvogelsoorten is de reden dat dit gebied nu beschermd is.

Daarnaast zijn er verschillende gebieden in de gemeente Kapelle onderdeel van Natuurnetwerk Nederland. Onder andere de Kapelse Moer maar ook kleinere gebieden, onder andere ten oosten van kern Kapelle en aan de noordwestkant van Wemeldinge. Natuurnetwerk Nederland heeft als doel natuurgebieden beter te verbinden met elkaar en met het omringende agrarische gebied. De Natuurnetwerk Nederland gebieden in de gemeente Kapelle zijn voornamelijk bestaande natuur, daarnaast zijn er ook een paar kleinere gebieden die zijn aangewezen als agrarisch gebied van ecologische betekenis.

Cultuurhistorie en erfgoed

De rijke geschiedenis van Kapelle manifesteert zich in het aantrekkelijk, groen en open landschap, de historische bebouwing, wegen – en verkavelingspatroon en grondgebruik. Deze cultuurhistorische waarde en het erfgoed zijn belangrijke kernwaarden voor Kapelle dienen behouden en beschermd te worden.

Het gebied waar nu Kapelle ligt was in de vroege middeleeuwen een onbedijkt gebied met hooggelegen zanderige kreekruggen te midden van uitgestrekte laaggelegen poelgronden. Op dit patroon van kreekruggen ontstonden vanaf de 9de-10de eeuw wegen en verscheidene dorpen die binnen de tegenwoordige gemeente Kapelle vallen.

In de 18e eeuw komt de gemeente Kapelle aan meerdere logistieke routes te liggen. De postweg, de aanleg van het Kanaal door Zuid-Beveland en de spoorlijn tussen Bergen op Zoom en Vlissingen worden belangrijke transportroutes voor Kapelle. Door deze routes komt de fruitteelt in Kapelle op gang. De moderne fruitteelt en de daarmee verbonden bedrijvigheid, veiling en mechanisatiebedrijven zorgen ervoor dat Kapelle een snelle groei doormaakt vanaf het begin van de 20ste eeuw.

De gemeente is meerdere keren uitgebreid. In 1816 werd gemeente Eversdijk toegevoegd aan de gemeente Kapelle. Gevolgd door het westelijke deel van gemeente Schore in 1941. In 1970 vond de laatste herindeling plaats; gemeente Wemeldinge en Kapelle werden toen samengevoegd.

Het landschap van de gemeente Kapelle heeft duidelijke kenmerken. Een concentratie van boomgaarden tussen Wemeldinge en Kapelle, en ten westen van Kapelle-Biezelinge. Aan de oostkant van de gemeente laaggelegen weidegebied, de moeren. Binnendijken ontbreken. De verklaring voor deze kenmerken gaat zo'n tweeduizend jaar terug. Het is een verhaal van schorren en kreekruggen, van dijken en moeren.

De historie van de gemeente Kapelle, komt onder andere tot uiting bij een aantal rijksmonumenten binnen de gemeente. In de gemeente heeft maar liefst 50 rijksmonumenten. Onder andere boerderijen uit de 18e, 19e en begin 20e eeuw, een aantal woonhuizen uit de 18e en 19e eeuw en een aantal kerken uit de 14e, 19e en 20e eeuw zijn op de rijksmonumentenlijst van de gemeente Kapelle te vinden.

De meeste van deze rijksmonumenten (29 van de 50) liggen in Wemeldinge. Rondom een deel van de Dorpstraat, Hoogeweg en Kerkweg in Wemelding is er sprake van een beschermd dorpsgezicht. In dit dorpsgezicht zijn 25 rijksmonumenten, 5 gemeentelijke en een archeologisch monument te vinden. De indeling, aanleg en bebouwing in dit gebied is karakteristiek voor Wemeldinge en wijkt af van veel andere Zeeuwse dorpen. De woningen hebben zich geconcentreerd in de Dorpstraat, in plaats van de gebruikelijke concentratie rondom de kerk. De 17e-19e -eeuwse bebouwing bestaat veelal uit een begane grond met daarboven een zolderverdieping met kap.

In de Kapelle hebben in het verleden daarnaast diverse kastelen gestaan. Het gaat hierbij vooral om middeleeuwse kastelen van lokale heren. De meeste hiervan zijn verdwenen. Van sommige, zoals slot Maalstede zijn nog enige restanten zoals reliëf in het terrein, en de omlijning van het kasteel bewaard gebleven.

Naast stenen kastelen was er in Kapelle ook sprake van een aantal 'mottekastelen'. Deze mottekastelen waren vaak niet meer dan een houten verdedigingstoren waar vanuit ambachtsheren hun gebied bestuurden. Deze torens zijn allemaal verloren gegaan. In Wemeldinge zijn wel nog twee 'vliedbergen' te vinden; de aarden heuvels die als basis diende voor mottekastelen. De vliedberg in Wemeldinge is circa 11 meter hoog, en daarmee een van de hoogste nog overgebleven vliedbergen in Zeeland. Ook de Maartenskerk in Wemeldinge (nu een rijksmonument) is op een vliedberg gebouwd.

4.3 Een vitaal ondernemersklimaat

Kapelle kent een florerend en vitaal ondernemersklimaat dat een meerwaarde biedt voor het functioneren van de Kapelse samenleving, de plaatselijke verbondenheid, het woon- en leefklimaat en voorzieningenniveau. Daarmee is het als belangrijke kernwaarde aan te merken, welke behouden en versterkt dient te worden.

Kapelle is van oudsher een gemeente gericht op landbouw en fruitteelt. De ligging van de gemeente (nabij België en West-Brabant) is aantrekkelijk voor bedrijvigheid. In de gemeente zijn dan ook twee grote bedrijventerreinen te vinden, waarbij een groot aandeel van de gevestigde bedrijven werkzaam zijn in de agrofood industrie. Daarnaast wordt recreatie een steeds belangrijkere sector voor de gemeente, vooral rondom Wemeldinge.

Ondernemen

In de gemeente Kapelle zijn ruim 1200 bedrijven gevestigd. De drie sectoren met de meeste vestigingen in Kapelle zijn; zakelijke dienstverlening, collectieve dienstverlening (o.a. zorg en onderwijs) en industrie. De industriesector levert ook de meeste arbeidsplekken in de gemeente, gevolgd door de collectieve dienstverlening en handel. Een relatief groot deel van de bedrijvigheid in Kapelle zijn middenstanders. Deze zijn erg belangrijk voor de gemeente omdat ze bijdragen aan het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de kernen. Het winkelbestand staat wel enigszins onder druk door concurrentie van e-commerce, demografische veranderingen en moeite met het vinden van opvolgers.

Gemeente Kapelle heeft twee grote bedrijventerreinen, de Choorhoek (circa 20 ha) en de Smokkelhoek (circa 100 ha). Deze twee zijn samen verantwoordelijk voor 4.000 arbeidsplaatsen, een groot deel van het totale aantal arbeidsplaatsen in de gemeente. De bedrijventerreinen zijn bijna vol, er is geen ruimte meer voor grote nieuwe bedrijven. Veel van de bedrijvigheid op de Choorhoek en de Smokkelhoek is gericht op de food- en agro-industrie.

De landelijke trend van krapte op te arbeidsmarkt is ook in de gemeente Kapelle terug te zien. Er is een blijvende behoefte aan nieuwe arbeidskrachten en sommige vacatures, onder andere in de zorg, staan lang open. Vergrijzing van de bevolking en het wegtrekken van jongeren uit de gemeente versterken dit.

Landbouw

De regio rondom Kapelle behoort tot een van de oudste en bekendste fruitteelt gebieden in Zeeland. De fruitteelt in de gemeente Kapelle richt zich vooral op het verbouwen van appels en peren. Naast fruitteelt is er sprake van akkerbouw, enige tuinbouw onder glas, melk- en rundveehouders en het verbouwen van groenvoedergewassen.

De landbouwsector is in de gemeente Kapelle goed voor circa 9% van zowel het aantal vestigingen in de gemeente als het aantal arbeidsplaatsen. Hierbij is er al enige tijd sprake van een dalende trend, in 2001 was dit nog 20% en 13%. Ter vergelijking; voor Nederland gemiddeld zorgt de landbouwsector voor 4% van het aantal vestigingen en 2% van het aantal banen.

Door schaalvergroting en afgenomen opvolging is het aantal landbouwbedrijven in de gemeente de laatste 20 jaar sterk afgenomen. In 2000 waren er in de gemeente 156 landbouwbedrijven, in 2022 was dit bijna gehalveerd naar 83 bedrijven. Het areaal aan landbouwgrond is minder sterk afgenomen, met circa 13%. In de gehele sector wordt verwacht dat schaalvergroting de komende jaren door zal zetten. Door deze schaalvergroting zal het aantal vestigingen verder afnemen waarbij er ook agrarische gebouwen en complexen vrijkomen.

De landbouwsector staat steeds meer onder druk door gebrek aan opvolging, toegenomen wet- en regelgeving en gebrek aan verdienvermogen. Klimaatverandering zorgt daarnaast voor toegenomen problematiek op het gebied van onder andere droogte en verzilting. Dit heeft niet alleen impact op de landbouw c.q. fruitteeltsector, maar ook op het landschap dat hiermee en hierdoor wordt gevormd.

Recreatie en toerisme

Het groene en open karakter van de gemeente Kapelle maakt het een aantrekkelijke gemeente voor recreatie en toerisme. Geen massatoerisme, maar juist kleinschalig en landelijk toerisme. Gemeente Kapelle trekt vooral veel bezoekers uit Nederland, België en Duitsland. Het zwaartepunt van toerisme ligt bij de kern Wemeldinge. Onder andere de jachthaven, campings, vakantieparken en voorzieningen voor duikers trekken mensen naar dit deel van de gemeente. Er is veel sprake van sportieve recreatie, zoals wandelen, fietsen, zwemmen en duiken. Op het gebied van cultuur(historie) zijn er onder andere het landschap, het beschermde dorpsgezicht van Wemeldinge, de kunst- en natuurroute en het fruitteeltmuseum.

Door de kleinschaligheid is er beperkte capaciteit van verblijfsrecreatie in de gemeente. Ook de omvang van de dagrecreatie is relatief beperkt. Enerzijds zorgt dit voor het gewenste behoud van karakter en identiteit, maar anderzijds maakt dit de sector ook kwetsbaarder. Dit wordt versterkt doordat een deel van de dagrecreatie weinig bestedingen genereert, zoals bijvoorbeeld een bezoekje aan het strand. Door de tegenwoordig steeds sneller veranderende wensen van de consument is het daarnaast ook moeilijker om onderscheidend en concurrerend te blijven.

De toeristische sector in Kapelle is dus kleinschalig, gericht op hoge kwaliteit en vooral gericht op buitenactiviteiten. Dit past goed het karakter van de gemeente. Daarnaast draagt het toerisme bij aan de levendigheid in de kernen, en dan met name Wemeldinge.

Tezamen is de sector recreatie en toerisme goed voor circa 6% van het aantal banen in de gemeente en iets meer dan 1% van het aantal vestigingen in de gemeente. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met het Nederlandse gemiddelde. Het aantrekken van toerisme gebeurt steeds meer in samenwerking met andere gemeenten in de regio. Bijvoorbeeld door gezamenlijk campagnes op te zetten en te zorgen voor betere verbindingen op het gebied van infrastructuur zoals fiets- en wandelroutes.

4.4 Een aantrekkelijk woonomgeving met een sterkte (sociale) eigenheid van de kernen

In de gemeente Kapelle is het prettig wonen. De verschillende kernen bieden een variëteit aan aantrekkelijke woonmilieus en kennen een sterke gemeenschapszin. Dit zijn kernkwaliteiten die behouden en versterkt dienen te worden.

Gemeente Kapelle is een kleine, landelijke gemeente met bijpassende woningbouw. De woningvoorraad is circa 5500 woningen, bijna allemaal (90%) eengezinswoningen. Het merendeel van deze woningen (ongeveer 75%) is een koopwoning, bijna 10% particuliere huur en 15% valt onder sociale huur. Er zijn dus veel eengezins-koopwoningen en een zeer beperkt aanbod appartementen en huurwoningen. Kapelle wijkt hiermee sterk af van het Nederlandse gemiddelde. Het aandeel eengezinswoningen is gemiddeld zo'n 60%, 1/3 lager dan in Kapelle. De gemiddelde verdeling naar type eigendom is circa 55% koopwoning, 30% sociale huur en 15% vrije sector huur. Het percentage sociale huurwoningen ligt ook lager dan het Zeeuwse gemiddelde (23,6 procent).

De woningmarkt in Kapelle staat net als in de rest van Nederland onder druk. Enerzijds is er een steeds toenemende vraag naar woonruimte door onder andere bevolkingsgroei en groei van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aanbod houdt deze vraag niet bij. Daarnaast is er sprake van een slechte aansluiting tussen behoefte en aanbod.

Voor een kleine landelijke gemeente als Kapelle zijn er relatief veel voorzieningen te vinden. In de gemeente zijn er o.a. 34 sportverenigingen, 32 culturele verenigingen en 7 scholen (5 basisscholen, 1 middelbare school en 1 school voor speciaal onderwijs). Kern Kapelle vormt daarbij het centrum van voorzieningen in de gemeente.

Duurzaamheid

Het verduurzamen van woningen loopt ongeveer gelijk op met het Nederlandse gemiddelde. Circa 45% van de woningen in de gemeente hebben een energielabel van B of hoger. Het gemiddelde gasverbruik van woningen in de gemeente ligt iets boven het Nederlandse gemiddelde. Dit kan komen doordat er relatief veel vrijstaande en twee onder een kap woningen in de gemeente staan. Wel zijn er in de gemeente een stuk meer woningen te vinden met zonnepanelen, zo'n 45% tegen het Nederlandse gemiddelde van 25%. Ook dit getal kan (deels) veroorzaakt worden door de typologie van de woningvoorraad in Kapelle.

Verstening maakt bebouwd gebied extra kwetsbaar voor de gevolgen van extreme regenbuien, droogte en hoge temperaturen. Door verstening kan neerslag maar beperkt in de bodem infiltreren, wat tot droogte én wateroverlast kan leiden. Daarnaast kan op warme dagen de gevoelstemperatuur in sterk versteende gebieden veel hoger worden. De wijken in de gemeente Kapelle zijn gemiddeld meer versteend dan in andere (Zeeuwse) gemeenten.

Factoren die meespelen in hoe duurzaam een gemeente is zijn onder andere het circulair gebruik van materialen, het opwekken en gebruik van groene stroom en warmte en klimaatadaptatie (o.a. door vergroening, water- en peilbeheer).

Op het vlak van circulariteit staat de gemeente Kapelle er relatief goed voor. Bijvoorbeeld op het gebied van afvalscheiding loopt de gemeente voor in de provincie Zeeland. Wel moeten er ook nog grote stappen gezet worden. De gemeente ziet bijvoorbeeld een opgave om meer circulaire materialen in de openbare ruimte toe te passen.

In 2019 werd er in de gemeente Kapelle ongeveer 54 miljoen kWh aan elektriciteit verbruikt. Hiervan was 57 procent bedoeld voor 65 grootverbruik en 43 procent voor ca. 6200 kleinverbruik aansluitingen. In de afgelopen jaren nam het elektriciteitsverbruik in de gemeente af met zo'n 2 procent per jaar. De komende jaren wordt er door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen weer een toename van het elektrici-

teitsgebruik verwacht. Bijvoorbeeld door toegenomen vraag door het gasvrij maken van de bebouwde omgeving.

Op het gebied van duurzame energieopwekking is vooral zon- en windenergie belangrijk. Aan zon- en windenergie is in de gemeente respectievelijk 10 en 9,5 MW vermogen opgesteld. Binnen de gemeente Kapelle ligt één windenergie-concentratiegebied in de Willem Annapolder. Er zijn vergunningen verleend voor opschaling van de 12 bestaande windturbines. In de nieuwe situatie is er naar verwachting 34 MW opgesteld vermogen windenergie met 8 turbines.

De opwekcapaciteit voor zon- en windenergie zal gaan toenemen door de geplande opschaling van het windconcentratiegebied in de Willem Annapolder en de vastgestelde ambities om in 2030 50 MW extra zonne-energie te produceren. Om de verduurzaming van het energiesysteem verder handen en voeten te geven werkt de gemeente met verschillende andere partijen samen, zoals in de regionale energiestrategie.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van en binnen een gemeente is van groot belang voor woongenot. Bereikbaarheid binnen een gemeente zorgt ervoor dat bewoners toegang hebben tot voorzieningen, bevordert sociale cohesie en is van belang voor woon-werk verkeer. Bereikbaarheid van de gemeente is onder andere van belang voor het aantrekken van nieuwe bewoners en arbeidskrachten, het faciliteren van forenzen verkeer en het aantrekken van toerisme.

Gemeente Kapelle ligt aan de A58. Hiermee is het verbonden met zowel het westen van Brabant als België. De bereikbaarheid van de gemeente met de auto is goed. Daarnaast is het station van Kapelle erg belangrijk in de verbinding van de gemeente met verdere landsdelen. De bereikbaarheid van gemeente, zowel met de auto als het spoor is van groot belang voor Kapelle omdat de gemeente een echte forensengemeente is, circa 80% van de bewoners werkt buiten de gemeente. In de gemeente liggen tal van wandel- en fietsroutes die het buitengebied en de kernen met elkaar verbinden.

5 Trends, ontwikkelingen en opgaven

5.1 Algemeen

In het Strategisch Kompas (2019) zijn de opgaven voor Kapelle tot 2030 uiteengezet, geactualiseerd en aangevuld. Op basis hiervan zijn zes ambities bepaald voor het toekomstbeeld van Kapelle. Vijf ambities hebben direct betrekking op de fysiek leefomgeving. De zesde gaat meer over de rol en wijze van samenwerken van de gemeente. Dit is opgenomen onder “rol van de gemeente”.

1. Woningaanbod ("ons woningaanbod voorziet in woonruimte voor alle doelgroepen")

2. Ondernemers ("ondernemers dragen bij aan het woongenot")

3. Toerisme ("Wemeldinge als toeristische trekpleister in Zeeland, kleinschalig groen toerisme in de andere kernen en het buitengebied")

4. Duurzaamheid ("vaart maken met de duurzaamheid en circulaire economie")

5. Leefomgeving ("de leefomgeving voorziet in de basisbehoefte van alle doelgroepen")

6. Faciliteren: de gemeenteraad, het college en de medewerkers van de gemeente Kapelle zijn facilitator en aanjager in samenwerkingen. (Link opnemen).

5.2 Woningaanbod

Het creëren van een passend, flexibel eigen woningaanbod is de overkoepelende opgave voor een evenwichtig woningaanbod in onze gemeente:

- De gemeente Kapelle heeft een woningvoorraad die past bij een kleine landelijke gemeente. Verreweg het grootste deel van de woningen in de gemeente zijn eengezins- koopwoningen. De belangrijkste opgave op het gebied van wonen ligt voor de gemeente Kapelle dan ook in het creëren van voldoende en passend aanbod. Daarnaast is verduurzaming een aandachtspunt.
- De woningvoorraad van Kapelle past voornamelijk goed bij gezinnen die veelal opzoek zijn naar ruime woningen voor de langere termijn en een groter budget hebben. Doelgroepen die behoefte

hebben aan kleinere, flexibelere en goedkopere woningen hebben moeite met het vinden van woonruimte in de gemeente. Het aanbod van woningen dat aansluit bij de behoeften van senioren, jongeren en (seizoens)arbeidsmigranten is beperkt.
- In de Zeeuwse Woondeal heeft de gemeente Kapelle zich gecommitteerd aan het realiseren van 700 woningen in de periode 2023- 2030. Hierin zijn kwantitatieve en kwalitatieve ambities opgenomen (waaronder 2/3 betaalbaar).
- Er zijn weinig levensloopbestendige (nultrede-) woningen, terwijl de vraag naar dit type woning steeds verder toeneemt. Levensbestendige woningen zijn zo ontworpen dat ze geschikt zijn voor bewoners van alle leeftijden en fysieke mogelijkheden. Bijvoorbeeld doordat de woningen volledig gelijkvloers zijn, er geen sprake is van verhoogde drempels en er voldoende ruimte is om te manoeuvreren met een rollator of rolstoel.
- Het tekort aan nultredewoningen belemmert ook de doorstroming op de woningmarkt. Senioren die wel zouden willen verhuizen blijven nu ongewild in eengezinswoningen wonen. Hierdoor stagneert de doorloop van starterswoningen naar eengezinswoningen. Starterswoningen, waarvan het aanbod al beperkt is, komen hierdoor minder snel vrij. Het gebrek aan starterswoningen zorgt ervoor dat jongeren gedwongen langer thuis blijven wonen of wegtrekken naar andere gemeenten.
- Bij het huisvesten van seizoenarbeiders is de tijdelijke aard van het verblijf bepalend in de woonbehoefte. Deze groep vraagt om woonruimte die vooral goedkoop en flexibel is. Ruimte en de mogelijkheid tot langdurig verblijf is hier veel minder van belang. Bij onvoldoende passend aanbod kan dit ervoor dat groepen verblijven op ongeschikte plekken. Hiermee neemt de kans op ongewenste situaties zoals ongezonde en/of onhygiënische leefomstandigheden, uitbuiting of overlast in de omgeving toe.
- Maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, de groei van het aantal eenpersoonshuishouden en krapte op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat juist deze doelgroepen waarvoor Kapelle nu te weinig aanbod heeft zullen gaan groeien. Hiermee is te verwachten dat in de toekomst de mismatch tussen vraag en aanbod groter wordt. Het verduurzamen van het woningaanbod is een belangrijk streven in het kader van de energietransitie, klimaatadaptatie en armoedebestrijding. Zorgvoorzieningen in de gemeente ervaren druk van twee kanten. Enerzijds neemt door de vergrijzing het aantal zorgbehoevenden toe, anderzijds is het door krapte op de arbeids- en woningmarkten moeilijk om voldoende en gekwalificeerd personeel aan te trekken.

5.3 Ondernemen

Op het aspect ondernemen spelen een aantal grotere maatschappelijke trends en ontwikkelingen een belangrijke rol. Lokale ondernemers zijn niet alleen economisch belangrijk maar spelen ook een grote rol voor het voorzieningenniveau in de gemeente en dragen bij aan levendigheid. Onze kernopgave op dit vlak ligt voornamelijk in het behouden en aantrekken van draagvlak voor deze ondernemingen. Hierbij zien wij het als onze opgave om de huidige ondernemers te verbinden en faciliteren. De volgende ontwikkelingen en opgaven dienen zich aan:
- De kleinere ondernemingen ondervinden uitdagingen, bijvoorbeeld door concurrentie van é-commerce. De vergrijzing van de bevolking heeft als gevolgd dat het vinden en behouden van opvolgers, leden en vrijwilligers steeds lastiger wordt. Hoge kosten voor energie en brandstof drukken zwaar op ondernemingen en verenigingen'.
- Verduurzaming van gebouwen: Het verduurzamen van bedrijfsgebouwen is een cruciale stap in de richting van milieuvriendelijk ondernemen. Het stimuleren van energie-efficiënte maatregelen, het aanmoedigen van duurzame bouw- en renovatiepraktijken en het bieden van ondersteuning bij het verduurzamen van bedrijfsprocessen kunnen bijdragen aan een groenere en meer duurzame bedrijfsomgeving.
- De groeipotentie van de bestaande bedrijven leidt tot uitbreidingsbehoefte. Om hierin te kunnen voorzien is uitbreiding van het bedrijventerreinareaal nodig.

5.4 Toerisme

De opgaven vanuit het Strategisch Kompas zijn gericht op het versterken van Wemeldinge, het inzetten op een versterken en aantrekkelijke maken van het buitengebied en de samenwerking onderling en in de regio te verbreden ten behoeve van de promotie van de streek. Daarnaast spelen de volgende ontwikkelingen en opgaven die op Kapelle afkomen:
- Voor het bevorderen van kleinschalig, landelijk toerisme in de gemeente Kapelle is het van belang om een evenwicht te vinden tussen het aantrekken van bezoekers en het behouden van voldoende draagvlak en leefbaarheid voor de lokale gemeenschap.
- Het behoud en de verbetering van de voorzieningen in de kern van Wemeldinge zijn van groot belang om het dorp aantrekkelijk te maken voor zowel bewoners als toeristen. Het op peil houden van voorzieningen, zoals winkels, horeca en recreatieve faciliteiten, draagt bij aan een prettige leefom-

geving en een positieve ervaring voor bezoekers. Het strandje heeft meer voorzieningen nodig, evenals het parkeren.
- Het aanbieden van fiets- en wandelroutes door het agrarische gebied van Kapelle kan landelijk toerisme bevorderen. Het is belangrijk om de routes zorgvuldig te plannen en rekening te houden met de belangen van agrarische bedrijven en bewoners.

5.5 Duurzaamheid

Een gemeente kan op verschillende manieren duurzaamheid nastreven en integreren in haar beleid en activiteiten. Duurzaamheid verwijst naar het vermogen om te voorzien in de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Het belang van duurzaamheid is groot, omdat het helpt bij het waarborgen van een gezonde leefomgeving, sociale rechtvaardigheid en economische stabiliteit op de lange termijn.

De aangekondigde ambitie in het Strategisch Kompas met betrekking tot duurzaamheid "de vaart er in" is inmiddels volop opgepakt. Wij geven stapsgewijs invulling aan een duurzaamheidsvisie om onze duurzaamheidsambities te verwezenlijken. De gewenste situatie van de inwoners in 2030 is dat onze gemeente energieneutraal is en dat zonne-energie optimaal is benut. Gesteld wordt dat dit niet ten koste mag gaan van het groene open karakter van de gemeente. Onze opgaven en doelstellingen zijn hiervoor als volgt geformuleerd:
- Het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte.
- Aanboren van nieuwe energiebronnen.
- Het faciliteren van inwoners en ondernemers met duurzame ideeën.
- De verduurzaming van het woningbestand.
- Milieuvriendelijk beheer en landbouwpraktijken: het herzien van het maaibeleid en het verminderen van het gebruik van landbouwgif zijn essentieel om de impact op wilde bestuivers en het milieu te verminderen. Het bevorderen van duurzame landbouwpraktijken, zoals biologische landbouw en agro-ecologische benaderingen, kan de biodiversiteit en het ecosysteem in de gemeente beschermen.
- Steeds meer bedrijven zijn geïnteresseerd in duurzame bedrijfsvoering. Zij vestigen zich graag op plaatsen waar ruimte is voor duurzame en groene initiatieven, onder andere vanwege schaalgrootte bij samenwerking, beschikbare infrastructuur, etc. Een duurzaam bedrijventerrein kan daarbij gebruikt worden in marketing, maar ook voor de benodigde certificeringen die steeds meer door afnemers aan bedrijven worden gevraagd.
- Er ligt een opgave voor het aanplanten van bos en houtige landschapselementen waar de biodiversiteit en landschapswaarden bij gebaat zijn (de Zeeuwse Bosvisie).

5.6 Leefomgeving

Voor de leefomgeving staan twee opgaven in het Strategisch Kompas centraal voor Kapelle, te weten de samenwerking in de regio en het behouden van huidige voorzieningen met evenredige verdeling over de kernen. Daarnaast gaat de leefomgeving ook om aspecten die te maken hebben met de omgevingskwaliteit, waarbij de gemeente staat voor de volgende opgaven, ontwikkelingen en aandachtspunten:
- Hoewel de leefomgeving van de gemeente Kapelle over het algemeen van goede kwaliteit is, zijn er enkele aspecten die aandacht verdienen. Zo is de waterkwaliteit in de gemeente is matig, wat negatieve effecten veroorzaakt op (beschermde) natuur. Ook staat de kwaliteit van de bodem op verschillende manieren sterk onder druk.
- De bodem in de gemeente Kapelle is zeer vruchtbaar maar wordt ook intensief gebruikt en is daardoor ook kwetsbaar. Verzilting komt in de huidige situatie al voor in de gemeente. Klimaatverandering zorgt ervoor dat er in de toekomst vaker sprake is van tekorten aan neerslag en aanvoer van het oppervlaktewater. Hierdoor zal zilte kwel toenemen. Verzilting wordt versterkt wanneer agrariërs extra grondwater onttrekken om te compenseren voor de verminderde beschikbaarheid van neerslag en oppervlaktewater. Daarnaast zorgt zeespiegelstijging voor een toename aan indringend zeewater wat verdere verzilting veroorzaakt. Deze toename van verzilting zal (negatieve) effecten hebben voor de beschikbaarheid van zoetwater, landbouwproductiviteit en natuurwaarden.
- Bodemdaling vindt in geheel Nederland plaats en zal ook in de gemeente Kapelle steeds verder toenemen. Naast de tektonische bodemdaling zal vaker voorkomende droogte vooral op de kleigronden zorgen voor verdere inklinking van de bodem. Hierdoor komt de grondwaterstand dichter bij het oppervlak te liggen. Omdat er in Kapelle al sprake is van een relatief hoge grondwaterstand kan dit bijdragen aan wateroverlast. Bodemdaling draagt daarnaast ook bij aan verzilting van het bodem- en watersysteem.
- Verzuring en vermesting hebben negatieve effecten op het bodem- en watersysteem. Deze ontstaan door een overschot aan nutriënten zoals stikstof en fosfaat in de bodem en het water. Verzuring

van de bodem ontstaat voornamelijk door de depositie van zure stoffen uit de lucht, zoals zwaveloxiden en stikstofoxiden, die worden uitgestoten door industrieën, verkeer en landbouwactiviteiten. Deze zure stoffen reageren met water en vormen zure regen. De zure regen verlaagt de pH-waarde van de bodem, wat resulteert in een verminderde beschikbaarheid van voedingsstoffen voor planten en een verhoogde uitspoeling van essentiële mineralen. Hiermee wordt de bodem ongeschikt voor veel soorten, wat verlies van biodiversiteit als gevolg heeft.

- Door schaalvergroting in de landbouw is er steeds minder sprake van kruidenranden, bomenrijen en andere biodiversiteitsbevorderende landschapselementen. Als bij het doorzetten van deze schaalvergroting niet voldoende rekening wordt gehouden met de habitatwaarde van deze elementen zal dat de biodiversiteit in de gemeente negatief beïnvloeden. Naast zoogdieren en vogels is een belangrijke categorie hierbij de wilde bestuivers. Deze groep is wereldwijd zeer kwetsbaar. Verdere afname van de populatie wilde bestuivers kan ernstige gevolgen hebben voor zowel natuurwaarden als agrarische productiviteit. Zonder voldoende wilde bestuivers zal de fruitteelt op zoek moeten gaan naar alternatieven om de bloesems te bestuiven.
- Het verlies van deze landschapselementen is ook een cultureel verlies. De belevingswaarde van het landschap gaat erdoor achteruit en de uiting van de historie in het landschap gaat verloren.
- Een ordelijke en goed onderhouden openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid en uitstraling van de gemeente. In de huidige situatie is de openbare ruimte in de gemeente kwalitatief niet overal even sterk. Losliggende en ontbrekende tegels, missende voet- en fietspaden en oversteken en obstakels op smalle voetpaden worden als onveilig en onprettig ervaren.
- Het stimuleren van sporten en bewegen is van groot belang voor de gezondheid en het welzijn van bevolking. Maatschappelijke ontwikkelingen en trends zoals vergrijzing, toenemend overgewicht en obesitas, en het steeds minder bewegen van de Nederlandse bevolking maken het aanmoedigen van bewegen steeds belangrijker.
- Als gevolg van de klimaatverandering zal hittestress vaker voorkomen, ook in Kapelle. Aandacht voor de inrichting van de openbare ruimte (groen en water) geldt zowel bij nieuwe ontwikkelingen als in de bestaande woon- en leefomgeving.
- Op het gebied van sport is het steeds moeilijker om voldoende vrijwilligers te vinden. De toename van het aantal aangeboden sporten en het steeds vaker zelfstandig sporten zorgt ervoor dat het ledenbestand van clubs kleiner wordt. De actieve betrokkenheid van leden waar veel clubs van afhankelijk zijn valt hiermee steeds meer weg.
- De bereikbaarheid binnen de gemeente is minder goed. De frequentie en het bereik van openbaar vervoer tussen de kernen is beperkt. Daarnaast is er sprake van veel agrarische wegen in de gemeente. Deze zijn ingericht op landbouw vervoer. Op deze wegen zitten landbouwverkeer, auto's, fietsers en wandelaars elkaar steeds meer in de weg. Beperkte ruimte, meer vervoersbewegingen en grote snelheidsverschillen kunnen hier voor frustraties en onveilige situaties zorgen.

6 De koers van Kapelle

6.1 Algemeen

Onze kernambitie is als volgt in het Strategisch Kompas geformuleerd:

Kapelle is een aantrekkelijke, groene woongemeente voor iedereen, waar ondernemers en inwoners bijdragen aan het woongenot.

Deze kernambitie is nog steeds actueel en vertaald naar vijf ambities die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Woningaanbod, Ondernemers, Toerisme, Duurzaamheid en Leefomgeving. Deze vijf ambities bepalen de koers van Kapelle voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn (2040). Vanwege het belang van het verenigingsleven voor onze gemeente is deze opgenomen als 6^{e} koersambitie. Op tal van punten geven wij al uitwerking aan de verschillende beleidsambities. Deze omgevingsvisie haakt hierop aan en geeft richting aan een aantal onderwerpen en opgaven waarover nog geen beleidsrichting was bepaald.

6.2 Woningaanbod

Wat willen we in Kapelle bereiken?

Voor het wonen in Kapelle hebben wij als ambitie gesteld dat het woningaanbod voorziet in woonruimte voor alle doelgroepen. *"Hechte gemeenschappen bepalen het karakter van de gemeente. De dorpen zijn kleinschalig, maar vindingrijk. Door te streven naar een aantrekkelijk woonklimaat voor zowel jonge gezinnen als ouderen kiest de gemeente voor een actieve sturing op een evenwichtige bevolkingsopbouw met bijpassende woningen, verspreid over de kernen. Met slimme verbouwingen en kleine ingrepen zijn woningen geschikt gemaakt voor allerlei inwoners. Er zijn kleine gelijkvloerse woningen voor ouderen en CO2-neutrale woningen voor bewuste inwoners. Daarnaast zijn er meer sociale huurwoningen gebouwd.*

We beschermen het dorpse karakter van de verschillende kernen. Je woont in Kapelle in het groen. Je kunt buiten spelen, fietsen en wandelen en genieten van de rust" (Strategisch Kompas).

In de periode 2023-2030 hebben wij met de ondertekening van de Zeeuwse Woondeal ons gecommitteerd aan de realisatie van 700 woningen, waarbij geldt dat 2/3 van de te realiseren woningen 'betaalbaar' is. Onder betaalbaar vallen sociale huurwoningen, middenhuur en koopwoningen met een maximale koopsom. Dit sluit aan bij de wens die de gemeenteraad van Kapelle met een motie heeft uitgesproken, om starters op de woningmarkt meer te faciliteren met betaalbare woningen, zowel koop als huur. Dit betekent dat de gemeente de komende jaren blijft groeien. Ook na 2030 is de verwachting dat de vraag naar woningen zich doorzet. Wij willen deze vraag graag faciliteren, waarbij wij ons voornamelijk richten op de vraag vanuit de regio. Hierbij willen wij inzetten op het karakter "Centrum-dorps" zoals opgenomen in de Woon(zorg)visie De Bevelanden 2024-2028. De nieuwe inwoners helpen de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van Kapelle op peil te houden.

Dit betekent dat het belangrijk is dat de bereikbaarheid van met name Kapelle en Biezelinge wordt verbeterd en de bereikbaarheid per trein op niveau blijft. Uitgangspunt is dat de gemeente Kapelle haar groene, landelijke karakter behoudt. Het verduurzamen van het woningaanbod, zowel nieuw als bestaand, is een belangrijk streven in het kader van de energietransitie, klimaatadaptatie en armoedebestrijding.

Het woonbeleid van Kapelle wordt in regionaal verband (regio de Bevelanden) vormgegeven. Naast Kapelle maken Goes, Reimerswaal, Borsele en Noord-Beveland deel uit van regio De Bevelanden. In de Woon(zorg)visie De Bevelanden zijn de onderstaande ambities gesteld. De kernpunten hieruit zijn:

1. De Bevelanden zet in op een duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad.
2. De Bevelanden voor iedereen.
3. De Bevelanden zet alleen in op nieuwebouw die echt iets toevoegt.
4. De Bevelanden benut het bestaande.
5. De Bevelanden zorgt.

Woon(zorg)visie de Bevelanden

In 2024 wordt een nieuwe regionale woon(zorg)visie vastgesteld door de vijf Bevelandse gemeenten. Deze bouwt voort op de eerdere woonvisie en de Zeeuwse woondeal. Vanwege de vergrijzing ligt de nadruk in het toekomstplan op de combinatie van wonen en zorg. De visie focust zich ook op de woonbehoeftes van andere aandachtsgroepen, zoals arbeidsmigranten, en thema's, zoals duurzaamheid, doorstroming en nieuwbouw. Ook werken wij binnen regio De Bevelanden gezamenlijk aan projecten die specifieke doelgroepen meer kansen moeten bieden om in te stromen op de woningmarkt, bijvoorbeeld flexwoningen en betaalbare woningen voor starters, spoedzoekers en statushouders.

De woon(zorg)visie sluit aan op de Zeeuwse Woondeal. Naast woningcorporaties en ontwikkelaars zijn ook zorgverleners en adviesraden belangrijke gesprekspartners in het proces. De visie is een basis om samen met woningcorporaties, Beveland Wonen, en zorginstellingen, tot praktische afspraken te komen.

In de woon(zorg)visie zijn de volgende vijf thema's opgenomen met bijbehorende ambitie:

Thema nieuwbouw

De Bevelanden streeft naar evenwicht in vraag en aanbod op de woningmarkt. De verwachte huishoudensgroei is de belangrijkste onderlegger voor het regionale woningbouwprogramma en de Woondeal die we met de provincie Zeeland en de rijksoverheid hebben gesloten. Het realiseren van de doelstellingen uit de Woondeal, met behoud van bestaande kwaliteiten en de regionale identiteit, blijft een van de belangrijkste opgaven in ons woonbeleid.

Onze ambitie: "We bouwen gecontroleerd, met aandacht voor het wegwerken van actuele tekorten. Hierbij volgen we de ambities van de Woondeal"

Thema (ouderen)zorg

Regio De Bevelanden wil een zorgzame regio zijn, waar vraag en aanbod naar wonen met zorg in balans is, ook voor de meest kwetsbare groepen. Hiervoor is samenwerking tussen alle betrokken partijen en een goede koppeling tussen sociaal en fysiek domein een voorwaarde. Ook wil de regio meer dynamiek op de woningmarkt creëren door senioren met een (latente) verhuiswens te coachen en senioren meer bewust te maken van de toekomstmogelijkheden in hun huidige woonsituatie. Tot slot ziet de regio kansen voor innovatieve vormen van wonen met zorg die de diversiteit aan woonmilieus voor de regionale woningmarkt als geheel zullen vergroten.

Onze ambitie: “Wonen met zorg op de Bevelanden is wonen zonder zorgen en gericht op kwaliteit van leven”

Thema aandachtsgroepen

Er zijn groepen inwoners op in de woningmarkt specifieke aandacht vragen. Sommige mensen hebben minder kansen, omdat ze zich in een kwetsbare situatie bevinden. Zo ook op de Bevelanden. We willen in onze regio een thuis voor iedereen bieden. Hierin pakken we als gemeenten de regie; een faciliterende rol is daarin niet genoeg. We willen een regionale balans vinden, en de aandachtsgroepen waar dat kan evenredig verdelen over onze vijf gemeenten.

Onze ambitie: “Aandacht & evenwicht voor een regionale verdeling”

Thema bestaande voorraad en toekomstbestendigheid

Verduurzaming van de woningvoorraad is een speerpunt van gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. We sluiten met ons Bevelandse woonprogramma aan op de landelijke ambities. Tot 2030 maken we stappen om 15.000 woningen in onze regio te isoleren. Daarbij focussen we ons op de laagste labels. We benutten het bestaande: een groot deel van onze woningvoorraad is toekomstbestendig te maken met simpele aanpassingen.

Onze ambitie: “Duurzamer in stappen, benutten van het bestaande”

Thema betaalbaarheid

De Bevelanden wil een complete regio zijn, met een passend woningaanbod voor jong en oud, rijk en arm, kleine en grote huishoudens, met en zonder ondersteuning, permanent en tijdelijk. We willen iedereen in de regio de kans geven op een kwalitatief goede woning, voor een betaalbare prijs. Prettig en goed wonen vindt vrijwel iedereen belangrijk. In aantal en in kwaliteit moeten er voldoende woningen en keuzemogelijkheden zijn voor onze (toekomstige) bewoners.

Onze ambitie: “We bouwen vooral betaalbaar en dragen zo ons steentje bij”

Hoe willen we die ambities bereiken?

Op dit moment is er veel vraag naar starters- en nultredewoningen. In de toekomst blijven wij (in regionaal verband) onderzoek doen naar de actuele woningbehoefte, nieuwe ontwikkelingen worden hierop aangepast. Om uitbuiting en onwenselijke situaties te voorkomen zetten wij ons daarnaast in voor het realiseren van passende woonruimte voor seizoenarbeiders.

De woningbouwopgave van 700 woningen tot 2030 zal voor een belangrijk deel in het woongebied Zuidhoek worden gerealiseerd. In de andere kernen zal naar rato woningbouw mogelijk zijn, passend bij de schaal en het karakter van de betreffende kern, Inbreidingslocaties liggen niet voor het oprapen in onze gemeente. Juist hierom denken wij vroegtijdig over geschikte locaties. Daarbij kijken wij naar de mogelijkheden voor beperkte hoogteaccenten zoals middelhoogbouw appartementen. Deze middelhoogbouw kan bijdragen in de vraag naar starters- en nultredewoningen en het open karakter helpen behouden.

Door bewuste keuzes te maken over woningbouwlocaties, doelgroepen, type woningen en proeven met nieuwe, experimentele of flexibele woonsoorten voorkomen wij als gemeente dat het woningaanbod geleid wordt door de markt. Ook minder lucratieve woonvormen die aansluiten bij de behoefte van Kapellenaren moeten een plek krijgen in de gemeente. Hiermee werken wij aan een gebalanceerd woningaanbod dat een diverse inwonersgroep aanspreekt. Niet alleen eengezinswoningen maar ook betaalbare kleinere woningen, appartementen, zorgwoningen en flexibele woonvormen horen hierbij. Het uitgeven van kleinere plots, het aanpassen van het omgevingsplan en partnerschappen met woningcorporaties kunnen wij sturing geven. Ook blijven wij intensief samenwerken in de regio.

6.3 Ondernemen

Wat willen we in Kapelle bereiken?

Kapelle kent een vitaal ondernemersklimaat en heeft een goed voorzieningenniveau. **De centrale ambitie voor ondernemen in Kapelle is dat ondernemers bijdragen aan het woongenot**. *"Om Kapelle kleinschalig en rustig te houden, kiezen we ervoor om selectief te zijn in het toelaten van nieuwe bedrijven op de bedrijventerreinen. Ondernemers doen zo min mogelijk afbreuk aan het groene karakter van de gemeente. Bedrijven die ondersteunend zijn aan de bestaande bedrijven, zoals de agrarische sector en het toerisme, zijn ook welkom. De gemeente faciliteert bestaande ondernemers. Met name ondernemers en inwoners met ideeën die het wonen in de gemeente nog aantrekkelijker maken. Ondernemende Kapellenaren gaan aan de slag met maatschappelijke thema's. Er zijn energiecoöperaties en inwoners die straatfeesten en dorpsevenementen organiseren. De bereikbaarheid van werkgelegenheid in de regio is belangrijker dan werkgelegenheid in de eigen gemeente" (Strategisch Kompas).*

Wij streven ernaar om het voorzieningenniveau op peil te houden, hetgeen gelet op de toenemende vergrijzing niet alleen van belang is, maar vanwege het gebrek aan opvolging en concurrentie van e-commerce ook een uitdaging. Op 25 februari 2025 is de Detailhandelsvisie vastgesteld. De kern hiervan is het centrumbeleid uitgaat van concentratie van winkels en centrumvoorzieningen en dit voort te zetten en waar mogelijk te versterken.

Het areaal aan bedrijventerreinen in Kapelle is nagenoeg volledig benut. Wij vinden het belangrijk in te zetten op de groei van bedrijventerreinen. De werkgelegenheid van deze bedrijvigheid is belangrijk voor de welvaart in onze gemeente. Wel zien we in het kader van verduurzaming mogelijkheden om meer duurzame bedrijven naar Kapelle te trekken.

De consequenties van de klimaatveranderingen hebben grote impact op land- en fruitteelt. Wij vinden het belangrijk dat de ontwikkeling van grondgebonden landbouw mogelijk blijft met behoud en versterking van de landschapswaarden. Daarbij wordt ingezet op het behoud en versterken van een florerende fruitteelt, niet alleen omdat de fruitteelt een belangrijke economische sector is, maar ook een drager van het aantrekkelijke landschap.

Hoe willen we die ambitie bereiken?

Ingezet wordt op het optimaal faciliteren van de bestaande bedrijven. Uitbreiding van het bedrijventerrein Smokkelhoek (2) is hiervoor nodig. Alle ingrediënten zijn aanwezig om van Smokkelhoek 2 een duurzaam bedrijventerrein te maken. In het verlengde van de vastgestelde duurzaamheidsambities zal Smokkelhoek energieneutraal ingericht moeten worden. Het realiseren voorzieningen en infrastructuur voor duurzame bedrijvigheid kan deze bedrijven aantrekken. Daarnaast overwegen we om op termijn eisen te stellen aan duurzame bedrijfsvoering van de bedrijvigheid op bedrijventerreinen.

Voor de landbouw en fruitteelt blijven we op het borgen van de ontwikkelmogelijkheden en op het ondersteunen c.q. faciliteren van initiatieven en voorzieningen voor zoet water. Hierbij wordt gezocht naar slimme combinaties en innovaties (bijv. energie en zoetwaterbekkens). Een goede landschappelijk inpassing is hierbij een belangrijke voorwaarde. Ook initiatieven die de biodiversiteit versterken worden ondersteund. Initiatieven die gericht zijn op klimaatadaptieve maatregelen in het landelijk gebied (zoals bosaanleg) worden positief ontvangen maar in samenhang beoordeeld (impact op het landschap en agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de plattelandswegen goed en veilig toegankelijk blijven voor zowel landbouw als recreatief verkeer.

6.4 Toerisme

Wat willen we in Kapelle bereiken?

De ambitie voor het toerisme in Kapelle is gericht op Wemeldinge als toeristische trekpleister in Zeeland, met landelijk toerisme op andere plekken in de gemeente. *"Het toerisme bloeit. Toeristen gaan graag naar Wemeldinge en andere mooie plekken in de gemeente. Daar is het mooi, schoon en is alles goed geregeld. Er is in de gemeente geen massatoerisme; dit zou ten koste gaan van de rust en het groene, landelijke karakter. Het toerisme is geconcentreerd in Wemeldinge. Het dorp bruist en ook niet- watersporters en de eigen inwoners neuzen graag rond in de winkels of drinken een drankje op een terras met uitzicht op de Oosterschelde. Toerisme blijft kleinschalig. Het vergroot het woongenot doordat het zorgt voor extra levendigheid. Ook in de andere kernen kunnen toeristen prima terecht voor 'landelijk' toerisme. Langs de route is van alles te doen. De bloei van het toerisme komt doordat Kapelle nauw samenwerkt met de regio. Met name op het gebied van infrastructuur zijn stappen gezet, maar ook als het gaat om marketing en communicatie. Zo wordt de regio bekend bij een groter publiek en deelt de regio in de kansen die toerisme biedt" (Strategische Kompas).*

De ambitie vertaalt zich in een aantal speerpunten, namelijk:

1. Wemeldinge versterken

Om Wemeldinge uit te laten groeien tot een trekpleister voor kleinschalig landelijk toerisme in Zeeland willen we inzetten op dat wat Wemeldinge uniek maakt: de ligging aan de Oosterschelde.

2. Buitengebied versterken

Het groene buitengebied met polders en fruitboomgaarden maakt onze gemeente een aantrekkelijk woon- en leefgebied voor inwoners, maar ook voor toeristen.

Hoe willen we die ambitie bereiken?

Met het Masterplan Wemeldinge en de Boulevardvisie wordt grotendeels invulling gegeven aan de toeristische ambitie van Kapelle.

Om toeristen langer vast te houden in de gemeente en meer te laten besteden moet worden gewerkt aan de verbreding van het toeristisch product. Op die manier wordt Wemeldinge aantrekkelijker voor een breder publiek dan alleen het duiken. Ingezet wordt op het creëren van een beleving, waarbij de onderwater- en bovenwaterwereld verder met elkaar wordt verbonden.

Wij stimuleren en faciliteren ondernemers in de verdere versterking en verbreding van faciliteiten en evenementen in en rondom Wemeldinge. Samenwerking tussen ondernemers wordt toegejuicht. Daarbij moet er een goede balans zijn tussen toerisme en leefbaarheid voor de onze inwoners. Hoewel de focus bij toeristische ontwikkelingen op Wemeldinge ligt, zijn er ook daarbuiten mogelijkheden. Unieke en kenmerkende zaken zoals de fruitteelt en het Frans ereveld in Kapelle bieden hiervoor kansen. Om het buitengebied te versterken zetten we in op in op goede, aantrekkelijke en schone wandel- en fietsroutes die bijdragen bij aan de beleving van het buitengebied. Uiteraard wordt bij nieuwe initiatieven de klimaat – en duurzaamheidsdoelstellingen van onze gemeente betrokken in de beoordeling.

6.5 Duurzaamheid

Wat willen we in Kapelle bereiken?

Op alle beleidsterreinen speelt duurzaamheid een rol. Wij hebben als ambitie gesteld om vaart te maken met duurzaamheid. Hier is beleidsmatig invulling aan gegeven. *"Op alle beleidsterreinen speelt duurzaamheid een rol. Woningen worden energieneutraal gemaakt met zonnepanelen en warmtepompen, inwoners verenigen zich in energiecoöperaties en werken samen aan het verduurzamen van hun wijk of dorp. Op verschillende terreinen werkt men steeds vaker circulair. De gemeente is bovendien energieneutraal door de mogelijkheden voor zonne- en windenergie optimaal te benutten. Dit mag echter niet ten koste gaan van het groene en open karakter van de gemeente." (Strategisch Kompas).*

Duurzaamheidsagenda Kapelle

Het duurzaamheidsbeleid voor onze gemeente wordt verwoord in de Duurzaamheidsagenda Kapelle. Deze agenda is een verzameling van de volgende bouwstenen:

- Elektriciteit (Deel 1 & 2)

- Warmte in de gebouwde omgeving
- Natuur en biodiversiteit
- Klimaatbestendige leefomgeving
- Mobiliteit
- Circulaire gemeente
- Eigen organisatie
- Waterstof

Iedere bouwsteen is een beleidsdocument die zijn eigen integraal opstel- en besluitvormingsproces doorloopt. Per bouwsteen is hierna kortweg aangegeven wat de inhoud is.

Elektriciteit

Status: Vastgesteld

In de bouwsteen deel 1 is de ambitie van de gemeente Kapelle verwoord. Dit is kortweg een opwek van hernieuwbare energie van 60 MW in 2030. Hiervan wordt 30 op dak en 30 op land gerealiseerd.

In de bouwsteen deel 2 is de ambitie verder uitgewerkt en wordt ingegaan op welke wijze en onder welke voorwaarde de ambitie gerealiseerd kan worden. Ook wordt hier ingegaan op de mogelijkheid voor kleine windmolens. Op 18 oktober 2022 heeft de gemeenteraad een wijziging vastgesteld die betrekking heeft op kleine windmolens.

Warmte in de gebouwde omgeving

Status: Vastgesteld

In de bouwsteen warmte hoe de gemeente aardgasvrij gaat worden. In het verlengde hiervan ligt dit Transitie visie warmte en de regionale structuur warmte. Al deze kaders zijn vastgesteld door de gemeenteraad. In deze beleidsdocumenten worden ook kort ingegaan op nieuwe ontwikkelingen.

Natuur en biodiversiteit

Status: Vastgesteld

In de bouwsteen natuur en biodiversiteit en de bijlage met het visiedocument wordt de ambitie verwoord met de groei van natuur in de gemeente. Ook is verwoord hoe deze vormgegeven kan worden en welke functies minimaal moet worden toegekend aan groen.

Klimaatbestendige leefomgeving

Status: Vastgesteld op 27 september 2022

In deze bouwsteen wordt ingegaan hoe de gemeente komt tot een klimaatbestendige leefomgeving. Dit gaat over het brede palet van hittestress, extreem weer tot overstroming. Dit inrichting van de openbare ruimte speelt hier een belangrijke rol in.

Mobiliteit

Status: Vastgesteld op 24 januari 2023

In deze bouwsteen wordt ingegaan op CO2 besparing binnen mobiliteit. Dit wordt o.a. gedaan door te zorgen voor een robuust laadnetwerk. Wandelen en fietsen aantrekkelijker te maken dan auto gebruik en

een duurzame grond- weg en waterbouw. De Laadvisie zoals bedoeld in het Klimaatakkoord maakt onderdeel uit van deze Bouwsteen.

Circulaire gemeente

Status: Vastgesteld op 28 januari 2025

In deze bouwsteen is het uiteindelijke doel om toe te werken naar de landelijke doelstelling, namelijk dat we in 2050 een volledige circulaire economie hebben.

Denk hierbij voor bouwprojecten aan het zuinig omgaan met grondstoffen, gebruik maken van circulaire biobased/secundaire materialen en het ontwerpen van gebouwen op een manier dat materialen hergebruikt kunnen worden of te demonteren zijn.

Eigen organisatie

Status: Vastgesteld op 15 april 2025

In deze bouwsteen komen ambities uit andere bouwstenen samen, die van toepassing zijn voor onze eigen organisatie. Wij vinden het als Gemeente Kapelle belangrijk dat we het juiste voorbeeld geven. Denk hierbij aan het toepassen van duurzaamheidsonderwerpen bij aanbestedingen, zoals het verlagen van emissie-uitstoot.

Waterstof

Status: Vastgesteld op 31 oktober 2023

In deze bouwsteen zijn de beleidskaders voor waterstof in beeld gebracht, ambities per doelgroep bepaald en de rol van de gemeente.

Hoe willen we die ambitie bereiken?

De verschillende bouwstenen die in het kader van de verduurzaming van Kapelle zijn en worden opgesteld geven nadere invulling aan de duurzaamheidsambities. Hierbij geldt dat de ambitie:
- Passend is bij de kwaliteiten en karakter van onze gemeente.
- Aansluit bij de wensen van inwoners en stakeholders.

6.6 Leefomgeving

Wat willen we in Kapelle bereiken?

De leefomgeving omvat vele aspecten. De kernambitie is een leefomgeving met basisvoorzieningen voor iedereen. *"Kapelle is een echte woongemeente. In 2019 is het voorzieningenniveau hoog. Dat willen inwoners behouden voor 2030. De gemeente investeert daarom in een veilige, aantrekkelijke, rustige en groene woonomgeving met maatschappelijke voorzieningen voor welzijn, sport en recreatie én goede infrastructuur. Vanwege de vele forenzen heeft de gemeente Kapelle ingezet op goed vervoer. Kapelle is nog steeds een intercitystation en de snelweg verbindt de gemeente met de omgeving. Je kunt op de fiets veilig en snel naar Goes. Er is voldoende aandacht voor (verkeers)veiligheid in de gemeente. Je woont in Kapelle vlak bij het groen. Je kunt daardoor fijn buiten spelen, fietsen en wandelen en genieten van de rust. In de gemeente zijn voldoende voorzieningen aanwezig. Er is een divers winkelaanbod, goede kinderopvang, een rijk verenigingsleven, goed onderwijs en verschillende horecagelegenheden. Voor cultuur en andere stedelijke voorzieningen gaan inwoners vooral naar Goes. De zorg in de dorpen*

is kleinschalig en persoonlijk. Voor complexere zorgvragen kunnen inwoners terecht bij voorzieningen buiten de gemeente, maar wel in de regio" (Strategisch Kompas).

Wij willen ons verder inzetten om de gezondheid, zowel fysiek als mentaal, van haar inwoners te bevorderen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de inrichting van de openbare ruimte in Kapelle. Deze dient goed toegankelijk, uitnodigend, veilig en klimaatadaptief te zijn.

Met betrekking tot de biodiversiteit stellen wij in onze Duurzaamheidsagenda gemeente Kapelle; bouwsteen natuur en biodiversiteit de volgende ambitie "Het verhogen van de natuurwaarden en verbeteren van de lokale biodiversiteit in de gemeente Kapelle door het versterken van de relatie tussen het landelijk gebied en de kernen en een algehele vergroening van de kernen."

Hoe willen we die ambitie bereiken?

Wij gaan ons inzetten om de inrichting van de openbare ruimte zo te ontwikkelen dat deze bijdraagt aan een goede fysieke en mentale gezondheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het toevoegen van waterpunten en sporttoestellen in parken, het aanleggen van beweegroutes, het realiseren van laagdrempelige ontmoetingsplekken, het opzetten van activiteiten voor tieners en het dementievriendelijk maken van de omgeving. Uit eerder onderzoek is gebleken dat in Kapelle missing links in oversteekplaatsen en voetpaden een belangrijk aandachtspunt zijn voor een dementievriendelijke openbare ruimte. Het verwijderen van obstakels, zoals te smalle voetpaden, losliggende tegels e.d., voor mensen in een rolstoel of met rollator hoort hierbij. Het vergroenen van de openbare ruimte is onderdeel van de gezondheidsbevordering in de openbare ruimte. Meer groen op straat maakt de openbare ruimte een prettigere plek om te verblijven. Dit stimuleert naar buiten gaan en daarmee ook bewegen en sociale ontmoetingen. Het groen en de daardoor gecreëerde schaduwplekken bieden koelte, hiermee wordt het hitte-eiland effect en hittestress tegengegaan.

Om het groene, landelijke karakter van onze gemeente te kunnen behouden is het van groot belang dat de waterkwaliteit wordt verbeterd. De mens, natuur en landbouw zijn allen afhankelijk van schoon en gezond water. Hiervoor moeten alle KRW-waterlichamen gaan voldoen aan zowel de ecologische en chemische eisen voor de waterkwaliteit. De vervuiling van het oppervlaktewater met giftige stoffen moet worden teruggedrongen. Peilbeheer en duurzaam landbouwen zijn enorm belangrijk in het tegengaan van verzilting. Al deze opgaven kunnen wij niet zichzelf bereiken, hiervoor is intensieve samenwerking met overheden, waterschappen en andere stakeholders nodig. Wij erkennen het belang van schoon water en zetten binnen deze samenwerking daarom in op het verbeteren van de waterkwaliteit. De beschikbaarheid van voldoende zoet water zal door klimaatverandering en de groeiende vraag naar water steeds meer onder druk komen te staan.

Het groene karakter van onze gemeente wordt enorm gewaardeerd. Dit karakter blijkt vooral buiten de woonkernen in het landelijk gebied. Om het groene karakter te behouden en versterken, zetten wij in op het verbeteren van de natuurwaarden en biodiversiteit in de gemeente. Hiervoor wordt natuur zoveel mogelijk gecombineerd met andere functies: het zogenaamde natuurinclusief ontwikkelen. De fruitteelt in Kapelle is afhankelijk van voldoende wilde bestuivers. Kapelle gaat zich inzetten om de populatie wilde bestuivers te beschermen en laten groeien. Het aanleggen van kruidenranden langs boerenpercelen, het aanpassen van het maaibeleid en het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen bieden allemaal mogelijkheden om de biodiversiteit en populatie wilde bestuivers te helpen.

De herkenbaarheid en afwisseling tussen de kreekruggen en poelgebieden vormen een belangrijke kernwaarde van het Kapelse landschap. Deze landschappen en de daarbij behorende landschapselementen vormen het open, groene, landelijke karakter van Kapelle dat door zowel de inwoners als bezoekers hoog gewaardeerd wordt. Deze elementen staan onder druk door maatschappelijke opgaven die veel ruimte vragen (woningbouw, energietransitie) maar ook door schaalvergroting in de landbouw. Wij zetten ons in om deze landschappelijke waarden te behouden.

Met betrekking tot bereikbaarheid en mobiliteit van en binnen onze gemeente stellen we als uitgangspunt dat er bij toekomstige ontwikkelingen het principe wordt gehanteerd van "*eerst bewegen, dan bouwen*". Hier moet een goede balans in zijn. Daarbij wordt ook gekeken naar andere vormen van mobiliteit zoals openbaar vervoer, deelvervoer, meer gebruik van de fiets etc. De uitwerking vindt plaats in het mobiliteitsplan, waar in 2024 mee wordt gestart.

6.7 Verenigingen

Wat willen we in Kapelle bereiken?

Onze gemeente heeft een rijk verenigingsleven. Sport-, spel- en buurtverenigingen, op cultureel vlak en vanuit de verschillende kerkelijke gemeenten zijn een belangrijk onderdeel van de gemeenschap in Kapelle. Ze dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van bewoners bijvoorbeeld door bewegen te stimuleren en sociale contacten te leggen. Het verenigingsleven in Kapelle wordt erg gewaardeerd. Dit is ook terug te zien in de grote hoeveelheid vrijwilligers die zich voor de verenigingen inzetten. Wij willen het verenigingsleven behouden en versterken.

Hoe willen we die ambitie bereiken?

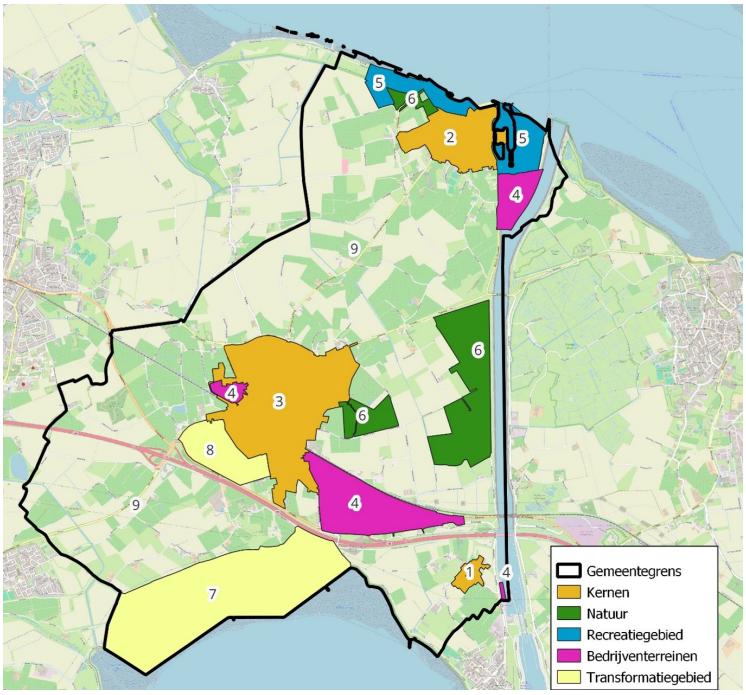
Wij zien het belang in van verenigingen omdat ze in brede zin bijdragen aan het welzijn van inwoners. Wij ondersteunen en faciliteren verenigingen daarom op diverse manieren. Bijvoorbeeld door het geven van advies, het aanbieden van trainingen of cursussen en het verstrekken van subsidie. In de toekomst zetten wij dit verder voort.

7 Ontwikkelperspectief gebieden

7.1 Algemeen

In de gemeente Kapelle is een aantal gebieden te onderscheiden die op basis van specifieke waarden en kwaliteiten om een eigen beleidskoers en ontwikkelperspectief vragen. Om deze gebieden te kunnen bepalen is gekeken naar de ruimtelijk-functionele karakteristiek van de gemeente, de voorkomende waarden en kwaliteiten, de (beoogde) ruimtelijke opgaven, het geldende beleid en de eerder gehanteerde gebiedsindelingen.

1. Kern Schore
2. Kern Wemeldinge
3. Kernen Kapelle en Biezelinge
4. Bedrijventerreinen Smokkelhoek, DLF, Choorhoek en Loswal
5. Recreatiegebied Wemeldinge
6. Natuurgebieden
7. Transformatiegebied Willem-Annapolder
8. Zuidhoek 4
9. Agrarisch Buitengebied met buurtschappen Eversdijk en Abbekinderen

Figuur 7.1 Gebieden gemeente Kapelle

7.2 Schore

Schore is een groen, rustig en landelijk dorp, gelegen aan ten zuiden van de A-58. Het dorp heeft een hechte gemeenschap met een grote sociale cohesie. Er is een actieve dorpsraad en gedurende het jaar worden verschillende dorpsfeesten georganiseerd. In 2018 heeft de dorpsraad het initiatief genomen te komen tot een dorpsvisie. Hieruit bleek dat de gemeenschap met name op zoek was naar mogelijkheden voor verdere woningbouw en het dorpshuis als belangrijke sociale voorziening wilde opknappen. Het onlangs gerenoveerde dorpshuis is inmiddels een belangrijke ontmoetingsplek in het dorp. Met de ontwikkeling van het landgoed Schore en mogelijkheden voor particuliere initiatieven in het lint van het dorp zijn extra mogelijkheden voor woningbouw gecreëerd. Het dorp bestaat vooral uit grondgebonden woningen en heeft, passend bij de omvang van de kern, beperkte voorzieningen.

In de Dorpsvisie Schore worden op diverse thema's aanbevelingen gedaan, voorzien van een gewenst resultaat. Het ontwikkelperspectief is gericht op het behoud van de kleinschaligheid en karakteristieke waarden van de kern.

7.3 Kapelle en Biezelinge

Kapelle-Biezelinge is het centrum van de gemeente; hier worden inkopen gedaan en bevinden zich, zeker voor een relatief kleine gemeenschap, veel kwalitatief hoogwaardige voorzieningen waaronder detailhandel en een gloednieuw sportcentrum. Kapelle is goed bereikbaar, zowel met de auto als met de trein.

Bij (her)ontwikkeling van wijken is er in de afgelopen periode extra aandacht geweest voor openbaar groen in de wijken. De aanwezigheid van het spoor en station Kapelle-Biezelinge is een belangrijke voorziening voor de bereikbaarheid van Kapelle. Tegelijkertijd heeft dit ook nadelen als bijvoorbeeld de trilling en geluid in het dorp. Dit vraagt blijvend aandacht.

Kapelle staat een relatief grote woningbouwopgave te wachten, zowel wat betreft inbreiding als uitbreiding. Tegelijkertijd geeft dat in de toekomst verder uitdagingen op het gebied van verkeer en parkeren.

In de komende periode is de uitdaging om, naast de (her)ontwikkelde wijken, ook de overige wijken te vergroenen.

Biezelinge is een voormalige havenkern met een dorps karakter. Het dorp heeft een eigen winkelcentrum waardoor voorzieningen voor dagelijkse boodschappen aanwezig zijn. De kern ligt tussen het bedrijventerrein, de A58 en het spoor. Het dorp is daarmee goed bereikbaar, maar ondervindt ook de nadelige

gevolgen hiervan, zoals trillingen en geluid(overlast). Dit is blijvend aandachtspunt. Aan de zuidwestzijde van Biezelinge wordt de uitbreiding van de woonwijk Zuidhoek 4 gerealiseerd.

Er zijn diverse herontwikkelingslocaties die de komende tijd aandacht vragen. Daarnaast worden er stappen gezet om de woonkwaliteit te verbeteren door het verplaatsen van de detailhandel naar de rand. Vrijkomende locaties kunnen daarmee een impuls krijgen.

7.4 Wemeldinge

Wemeldinge heeft een rijke historie en een beschermd dorpsgezicht. In het dorp is de sociale structuur en -cohesie erg belangrijk. Het dorp heeft een actief verenigingsleven. Wemeldinge mag zich rijk rekenen in een bijzondere onder- en bovenwater-wereld. De flora en fauna in de Oosterschelde is zeer gevarieerd en uitbundig. Vandaar dat Wemeldinge de enige 5 sterren duikhotspot van Nederland is. Met de ontwikkeling van de brede school (IKC) in Wemeldinge wordt een belangrijke toekomstbestendige voorziening voor inwoners gerealiseerd.

In Wemeldinge is een gevarieerd aanbod aan horeca, detailhandel en andere voorzieningen aanwezig. Echter blijft de uitdaging om dit voorzieningenniveau vast te houden.

Toerisme en recreatie kan een bijdrage leveren aan het behoud en de versterking van de leefbaarheid van Wemeldinge. Toerisme zorgt er voor dat belangrijke voorzieningen in stand kunnen blijven. Tegelijkertijd mag toerisme niet doorslaan in overlast voor de inwoner.

Het ontwikkelperspectief is beschreven in het Masterplan Wemeldinge, waarin wordt ingezet op een goede balans tussen wonen en recreëren. Met de uitvoering van de Boulevardvisie wordt een belangrijke kwaliteitsimpuls aan Wemeldinge gegeven.

7.5 Recreatiegebieden Wemeldinge

De Recreatiegebieden Wemeldinge kenmerken zich door hotels, bungalowparken, campings, een jachthaven en kleinschalige logies. Gasten komen met name uit België, Duitsland en Nederland. Er zijn drie strandjes waar met name gerecreëerd wordt door inwoners uit de regio. De aantrekkings- kracht van de recreatiegebieden wordt, evenals het dorp Wemeldinge mede bepaald door bijzondere onder- en bovenwaterwereld. De flora en fauna in de Oosterschelde is zeer gevarieerd en uitbundig. Vandaar dat Wemeldinge de enige 5 sterren duikhotspot van Nederland is.

In het Masterplan Wemeldinge wordt beschreven op welke manier Wemeldinge zich verder toeristisch-recreatief door kan ontwikkelen. Het document is een resultaat van een intensief participatietraject met inwoners en ondernemers uit het dorp. Samen met hen is gezocht naar een balans tussen toerisme en wonen. Jaarlijks wordt ook met hen gesproken over een uitvoeringsagenda voor het daaropvolgende jaar.

Het zoeken naar balans tussen toerisme en wonen, en het daarmee uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda van het Masterplan Wemeldinge is de opgave voor de recreatiegebieden.

7.6 Bedrijventerreinen

Er zijn diverse Bedrijventerreinen die onder deze gebieds-categorie vallen: Smokkelhoek, Choorhoek, het DLF-terrein in Kapelle en de Loswal aan het kanaal door Zuid-Beveland. Alle bedrijventerreinen hebben een uitdaging op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en aantrekkelijkheid. Tegelijkertijd is het risico op ondermijning op bedrijventerreinen reëel. Op het bedrijventerrein Smokkelhoek is inmiddels een kwaliteitsimpuls ingezet.

Er liggen kansen op het gebied van het gebruik van restwarmte, hergebruik van zoetwater en de geplande waterstoftransportleiding biedt kansen voor de verduurzaming van de industrie. De beschikbare ruimte op de bedrijventerreinen is beperkt. Daarom zijn de eerste stappen gezet om te onderzoeken of een extra bedrijventerrein binnen de gemeente denkbaar en mogelijk is. Daarbij hebben we te maken met een bedrijvenprogramma dat in regio de Bevelanden en met de provincie Zeeland afgestemd wordt.

Ingezet wordt op uitbreiding van Smokkelhoek 2, waarbij de focus ligt op het creëren van een duurzaam bedrijventerrein.

7.7 Natuurgebieden

7.7.1 Natura-2000

De Oosterschelde, Westerschelde en de Kapelse Moer zijn Natura-2000-gebieden. De Oosterschelde is daarnaast ook een Nationaal Park.

De vaargeul van de Westerschelde valt niet binnen de grenzen van onze gemeente. Het vrachtverkeer over de Westerschelde heeft echter wel omgevingseffecten op het grondgebied van de gemeente. De natuurgebieden zijn voor zowel inwoners als bezoekers belangrijke gebieden om te recreëren. Zo vindt op de Oosterschelde veel pleziervaart plaats en is er veel ruimte voor wandelen en fietsen aan de grenzen van deze gebieden. De pas geplaatste getijdenbakken zorgen dat je de onderwaterwereld nog beter vanaf het droge kunt beleven. Belangrijk om op te merken is dat de gemeente voor het grootste gedeelte niet zelf over haar natuurgebieden gaat. Vaak zijn deze gebieden in beheer van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat.

De Kapelse Moer, het Kapelse bos en het bos bij Wemeldinge stralen meer rust en ontspanning uit. In deze gebieden liggen ook kansen voor het uitbreiden van de natuur. Natuur kan immers ook diverse problemen oplossen. Denk hierbij aan waterschaarste, wateroverlast, biodiversiteit en CO2-opslag. Uitdagingen zijn daarnaast de toenemende scheepvaart, PFAS in de Westerschelde, het versterken van de dijken, stikstof, verdroging en verzilting.

7.7.2 Natuur Netwerk Nederland

Het Kapelse bos en het bos bij Wemeldinge maakt onderdeel uit van het Natuur Netwerk Nederland.

De Kapelse Moer, het Kapelse bos en het bos bij Wemeldinge stralen meer rust en ontspanning uit. In deze gebieden liggen ook kansen voor het uitbreiden van de natuur. Natuur kan immers ook diverse problemen oplossen. Denk hierbij aan waterschaarste, wateroverlast, biodiversiteit en CO2-opslag. Uitdagingen zijn daarnaast de toenemende scheepvaart, PFAS in de Westerschelde, het versterken van de dijken, stikstof, verdroging en verzilting.

7.8 Transformatiegebied Willem-Annapolder

Transformatiegebied Willem-Annapolder is een gebied waar de volgende functies samenkomen: rioolwaterzuivering, windconcentratiegebied, kassencomplex, landbouw en energie infrastructuur. Daarbij is het de enige plek waar grootschalige zonneparken zijn toegestaan. Daarnaast wordt gekeken of dit gebied tevens geschikt is voor het creëren van een nieuw bedrijventerrein. Er liggen kansen op het gebied van de opwek van waterstofproductie. Een uitdaging is het toekomstbestendig maken van de energie-infrastructuur.

Bestaande bedrijven en activiteiten, zoals het kassenbedrijf en de rioolwaterzuivering, worden niet getransformeerd maar blijven bestaan naast de toekomstige nieuwe activiteiten.

7.9 Zuidhoek 4

Van de 700 woningen die de gemeente Kapelle volgens de Zeeuwse woondeal tot 2030 moet realiseren, is bijna de helft voorzien in het gebied Zuidhoek 4. De voorbereidingen om een eerste deel te gaan ontwikkelen, zijn inmiddels gestart. Zo is op 27 februari 2024 een krediet beschikbaar gesteld door de gemeenteraad om een deel van de gronden aan te kopen.

7.10 Agrarisch buitengebied met buurtschappen Eversdijk en Abbekinderen

Het Agrarisch buitengebied met buurtschappen Eversdijk en Abbekinderen bestaat zowel uit het landelijke gebied op het vasteland als het buitendijkse gebied, met slikken en schorren van de Oosterschelde en de Westerschelde. De afwisseling van fruitboomgaarden en akkerbouwpercelen met incidenteel voorkomende veehouderijen kenmerken het buitengebied van Kapelle. De gemeente wil de landbouw behouden als economische sector en als drager van het aantrekkelijke landschap.

Het buitengebied is ook bijzonder aantrekkelijk voor recreatief gebruik (wandelen en fietsen). Denk hierbij aan de oevers van de Oosterschelde de Kapelse en Yerseke Moer, de Zak van Zuid-Beveland en het fraaie eigen buitengebied. Er zijn voldoende fiets- en wandelmogelijkheden. Recreatie wordt wel een steeds belangrijker sector. Er is een toenemende vraag naar zowel luxe recreatievoorzieningen als naar mogelijkheden voor extensieve recreatie (wandelen, fietsen, strand, voorzieningen duiksport en dergelijke). Het transport over water vindt plaats over het kanaal door Zuid-Beveland. Dit kanaal wordt beheerd door Rijkswaterstaat. Eversdijk is een buurtschap in het buitengebied. Behoud van enerzijds de agrarische ontwikkelmogelijkheden en anderzijds het behoud en versterken van de natuur- en landschapswaarden

blijft de beleidslijn voor het ontwikkelperspectief van het agrarisch buitengebied. Daarnaast is de inzet dat energietransportleidingen ondergronds worden aangelegd.

8 Afwegingskader initiatieven en ontwikkelingen

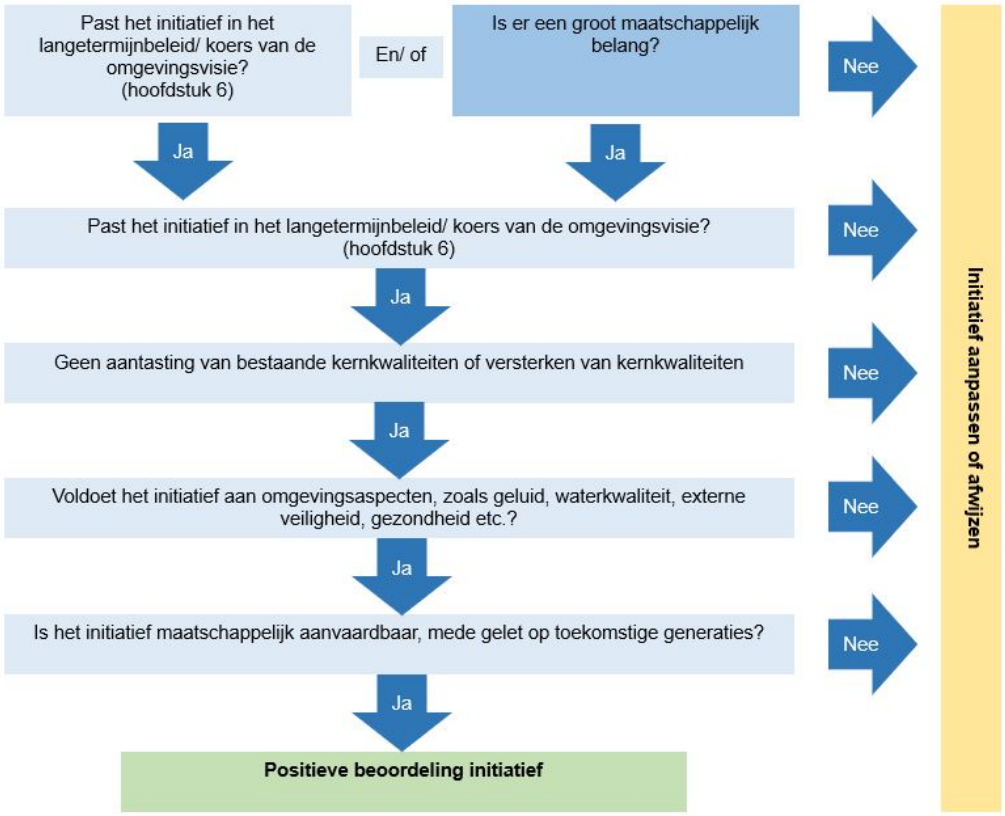
Doelstelling

De omgevingsvisie dient een aantal doelstellingen:

- Als afwegingskader: Het gemeentebestuur beoordeelt of initiatieven passen in de Omgevingsvisie. Als dat zo is, wordt in beginsel medewerking verleend. Aan projecten die niet passen in de Omgevingsvisie, wordt in beginsel geen medewerking verleend, tenzij er bijzondere redenen zijn om dat wel te doen.
- Als agenda voor de gemeente voor projecten die thans bekend zijn en door de gemeente worden opgepakt.
- Als aanjager voor initiatieven. De derde functie van de Omgevingsvisie is die van stimuleringskader voor wenselijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie kan een aanzet zijn voor partijen om bepaalde initiatieven te ontwikkelen die aansluiten bij de wensen en ambities van de Omgevingsvisie.

Afwegingskader

Steeds zullen zich nieuwe initiatieven aandienen. Nieuwe initiatieven worden beoordeeld en getoetst aan de Omgevingsvisie. Er wordt geen medewerking verleend aan projecten die strijdig zijn met de gewenste ontwikkelingsrichting voor een bepaald gebied, tenzij er bijzondere redenen zijn om af te wijken van de Omgevingsvisie en er met een goede motivering toch medewerking kan worden verleend. Hierbij wordt het volgende algemene afwegingskader gehanteerd:

8.1 Afwegingskader

Bijlage I Overzicht Informatieobjecten

Agrarisch buitengebied met buurtschappen Eversdijk en Abbekinderen	/join/id/regdata/gm0678/2024/8272ded4bab84517a3744e04954d86ca/nld@2026-10-14;12375361
Bedrijventerreinen	/join/id/regdata/gm0678/2024/09ce3cf4d6ba47da829c5417586bdc98/nld@2026-10-14;12375361
Kapelle-Biezelinge	/join/id/regdata/gm0678/2024/d149ca09cc5f432da815d227adc1e355/nld@2026-10-14;12375361
Natura-2000	/join/id/regdata/gm0678/2024/5f7713c3838c4638b1d1243ad342adaf/nld@2026-10-14;12375361
Natuur Netwerk Nederland	/join/id/regdata/gm0678/2024/42a40e011ce84db8906a93f2646def85/nld@2026-10-14;12375361
Recreatiegebieden Wemeldinge	/join/id/regdata/gm0678/2024/5fabdae2c1d44c93b3f1c701a1dabaa0/nld@2026-10-14;12375361
Schore	/join/id/regdata/gm0678/2024/d1bcb7f72e6c4a8090fc20ce6ca8cd27/nld@2026-10-14;12375361
Transformatiegebied Willem-Annapolder	/join/id/regdata/gm0678/2024/64c728a58f734bea9e6df7d350053685/nld@2026-10-14;12375361
Wemeldinge	/join/id/regdata/gm0678/2026/ff2c7fab5f5c43efa18c13698ae66dd7/nld@2026-10-14;12375361
Zuidhoek 4	/join/id/regdata/gm0678/2024/236382cf7786416aa18572486caa8e72/nld@2026-10-14;12375361

Bijlage IV Overzicht Documentenbijlagen

Samenvatting wijkprikker	/join/id/regdata/gm0678/2026/7b60cfc4e0864d4c868cb9f95cf0ffbb/nld@2026-10-14;12375361
Hoofdlijnen gesprekken stakeholders	/join/id/regdata/gm0678/2026/f231cd605774417ea327d98e24d3ffa/nld@2026-10-14;12375361